

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การยกระดับการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์
จากต่างประเทศ

จัดทำโดย นางสาวบุณิกา จุลละโพธิ
รหัส 17032

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 17 ปี 2569
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การยกระดับการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์
จากต่างประเทศ

จัดทำโดย นางสาวบุณิกา จุลละโพธิ
รหัส 17032

หลักสูตรนักรับราชการทูต รุ่นที่ 17 ปี 2569
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต ดร.จริย์วัฒน์ สันตะบุตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูตปัญญรักษ์ พูลทรัพย์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ไทยนำเข้าอาหารสัตว์จากต่างประเทศ เพื่อนำมาแปรรูปและผลิตเป็นอาหารสัตว์สำเร็จรูป ก่อนส่งออกจำหน่ายในหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งเป็นการช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและสร้างรายได้ให้กับไทย บุคลากรที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจประเมินจะต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีความรู้ความสามารถ การนำเข้าจะต้องตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์ ตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558 ที่กำหนดให้ต้องตรวจประเมินโดยพิจารณาตามความเสี่ยงต่อการเกิดโรค กรมปศุสัตว์ควรเร่งดำเนินการยกระดับการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ โดยมีข้อเสนอ 5 แนวทาง ดังนี้

ข้อเสนอที่ 1 พัฒนารูปแบบการตรวจประเมินให้เหมาะสมกับปัจจุบัน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล กรมปศุสัตว์ต้องปรับปรุงกฎหมายให้สามารถตรวจประเมินออนไลน์ได้ ส่งผลให้สามารถตรวจประเมินแหล่งผลิตเพิ่มขึ้น ลดงบประมาณภาครัฐ

ข้อเสนอที่ 2 จัดทำหลักเกณฑ์และพัฒนาผู้ตรวจประเมินให้สามารถตรวจประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดคุณสมบัติทั่วไปของผู้ที่จะมาเป็นผู้ตรวจประเมิน การฝึกอบรม วางแผนและกำหนดเส้นทางของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์และผู้ตรวจประเมินแต่ละคน เพื่อพัฒนาศักยภาพได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอที่ 3 ให้มีผู้ตรวจประเมินภายนอกทำหน้าที่ตรวจประเมิน โดยกรมปศุสัตว์ยังคงมีอำนาจพิจารณาการรับรองแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ เพื่อเพิ่มจำนวนผู้ตรวจประเมิน ได้รับการรับรองหรือต่ออายุแหล่งผลิตรวดเร็วขึ้น

ข้อเสนอที่ 4 จัดตั้งกองทุนร่วมกับสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าอาหารสัตว์ มีหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายที่ชัดเจน เพื่อลดข้อจำกัดด้านงบประมาณของภาครัฐ เพิ่มความคล่องตัวในการดำเนินงาน

ข้อเสนอที่ 5 ผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มผู้ตรวจประเมินในระดับอาเซียน เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการตรวจประเมิน สามารถลดต้นทุนการตรวจประเมิน และมีความร่วมมือกับประเทศในอาเซียน

การขับเคลื่อนข้อเสนอกำหนดแผนดำเนินการกิจกรรมระยะ 3 ปี 4 เดือน (พ.ศ. 2569 - 2572) โดยแบ่งแนวทางการดำเนินกิจกรรมการขับเคลื่อนข้อเสนอออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเริ่มต้น (ระยะ 4 เดือน) ดำเนินการภายในปี พ.ศ. 2569 ระยะกลาง (ระยะ 1 ปี) ภายในปี พ.ศ. 2570 และระยะยาว (ระยะ 3 ปี) ภายในปี พ.ศ. 2572 รวมทั้ง แนวทางการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องจากข้อเสนอทั้ง 5 ข้อเสนอดังกล่าว จะเกิดประโยชน์ต่อกรมปศุสัตว์ โดยนำไปใช้เป็นแนวทางยกระดับ

การตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ ผู้ตรวจประเมินมีจำนวนเพียงพอ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ สามารถดำเนินการตรวจประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับการรับรองหรือต่ออายุ แหล่งผลิตเร็วขึ้น ลดการใช้อำนาจผ่อนผันการนำเข้า และลดความเสี่ยงการนำเข้าอาหารสัตว์ที่ไม่ได้ มาตรฐาน

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารผลงานรายบุคคล (Individual Study) เรื่อง "การยกระดับการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ" ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ รุ่นที่ 17 ปี 2569

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ ดร.จริยวัฒน์ สันตะบุตร อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาเป็นที่ปรึกษาและสละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งเพื่อการจัดทำรายงานฉบับนี้เปิดมุมมองรอบด้าน เป็นสิ่งที่มีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาตนเอง รวมทั้ง นายปัญญารักษ์ พูลทรัพย์ และ ศ.กิตติคุณ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู ได้ชี้แนะแนวทางการจัดทำเอกสาร ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่อง ทำให้เอกสารผลงานรายบุคคลฉบับนี้ มีความครบถ้วนสมบูรณ์ ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่าน วิทยากรบรรยาย ในหลักสูตรนี้ที่กรุณาถ่ายทอดความรู้และเสริมสร้างองค์ความรู้ ข้อเสนอแนะและประสบการณ์แก่ผู้ศึกษา ตลอดจนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในการค้นคว้าข้อมูลสำหรับการจัดทำรายงานการศึกษา ตลอดระยะเวลาการเข้ารับการอบรมหลักสูตรนักบริหารให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ติดต่อประสานงานอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบการฝึกอบรมหลักสูตรเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณ นายสัตวแพทย์สมชวน รัตนมังคลานนท์ อธิบดีกรมปศุสัตว์ ที่ได้มอบโอกาสให้ผู้ศึกษาเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูตในครั้งนี้

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารผลงานรายบุคคลฉบับนี้ จะได้นำไปใช้ประโยชน์ และเป็นองค์ความรู้ให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำไปศึกษาต่อไป สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการให้บรรลุวัตถุประสงค์ เกิดผลสำเร็จตามที่มุ่งหวัง และเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนากรมปศุสัตว์ให้มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ สนองตอบต่อนโยบาย และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาครัฐและการให้บริการประชาชนต่อไป

บุณิกา จุลละโพธิ

กันยายน 2569

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ซ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลัง และความสำคัญของหัวข้อที่จะศึกษา	1
1.2 การวิเคราะห์ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ	9
บทที่ 2 การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและผลการศึกษา	11
2.1 การกำหนดประเด็นศึกษา	11
2.2 การวิเคราะห์ประเด็นศึกษา	14
2.3 สรุปผลการศึกษา	22
บทที่ 3 ข้อเสนอ	26
3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย	26
3.2 ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ	28
3.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	30
3.4 ปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามข้อเสนอ และแนวทางบริหารจัดการ	31
บรรณานุกรม	32
ภาคผนวก	38
ก. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าอาหารสัตว์	39
ข. รายละเอียดชนิดอาหารสัตว์ที่ต้องได้รับการตรวจประเมินแหล่งผลิต ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์	40
ประวัติผู้เขียน	42

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	ความเชื่อมโยงกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาล	8
ตารางที่ 2	เปรียบเทียบการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ	18
ตารางที่ 3	การวิเคราะห์ข้อมูล SWOT Analysis	21
ตารางที่ 4	แนวทางการดำเนินกิจกรรมการขับเคลื่อนข้อเสนอ	29

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

การตรวจประเมิน	การตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ
ผู้ตรวจประเมิน	ผู้ตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ
แหล่งผลิต	แหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ
APQA	Animal and Plant Quarantine Agency
BA I	Bureau of Animal Industry
DAFF	Department of Agriculture, Fisheries and Forestry
DGLAHS	Directorate General of Livestock and Animal Health Services
DVS	Department of Veterinary Services
FAMIC	Food and Agricultural Materials Inspection Center
FDA	U.S. Food and Drug Administration
GACC	General Administration of Customs of the PRC
MAFF	Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries of Japan
TPA	Third-Party Auditors

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง และความสำคัญของหัวข้อที่จะศึกษา

1.1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของหัวข้อที่จะศึกษาในภาพรวม

สถานการณ์การนำเข้าสินค้าของไทยในปี 2568 มีการนำเข้าทั้งหมดมูลค่า 11,448,766 ล้านบาท แบ่งเป็นสินค้านอกการเกษตร มูลค่า 10,737,031 ล้านบาท หรือร้อยละ 93.78 ของมูลค่าสินค้านำเข้าทั้งหมด และสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ มูลค่า 711,735 ล้านบาท หรือร้อยละ 6.22 ของมูลค่าสินค้านำเข้าทั้งหมด ในประเภทสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์นี้ ยังสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มสินค้า คือ กลุ่มสินค้าเกษตรและอาหาร มูลค่า 699,459 ล้านบาท และกลุ่มสินค้าเกษตรเพื่ออุตสาหกรรมการเกษตร มูลค่า 12,276 ล้านบาท กลุ่มประเทศที่ไทยนำเข้าสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์มากที่สุด คือ กลุ่มประเทศอาเซียน มูลค่า 177,855 ล้านบาท รองลงมา คือ กลุ่มประเทศอเมริกา มูลค่า 171,118 ล้านบาท กลุ่มประเทศเอเชียตะวันออก มูลค่า 151,202 ล้านบาท และกลุ่มประเทศโอเชียเนีย มูลค่า 79,065 ล้านบาท (ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2569)

สำหรับสินค้าปศุสัตว์ ปี 2568 ไทยมีการนำเข้ารวมมูลค่า 155,710.95 ล้านบาท สามารถแยกเป็นสินค้าหลักได้ 3 ชนิด คือ สัตว์มีชีวิต ซากสัตว์ และอาหารสัตว์ ข้อมูลแต่ละชนิดสินค้านี้ การนำเข้าสัตว์มีชีวิตรวมจำนวน 1,448,773 ตัว คิดเป็นมูลค่า 1,456.16 ล้านบาท เมื่อแยกชนิดสัตว์แต่ละประเภทพบว่า มีการนำเข้าสัตว์ปีกเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา สุกร แพะ โค และสัตว์อื่น ประเทศต้นทางที่มีปริมาณนำเข้าจะแตกต่างกันตามแต่ละชนิดสัตว์ สัตว์ปีกและโค ส่วนใหญ่นำเข้าจากอเมริกา สุกรส่วนใหญ่นำเข้าจากเดนมาร์ก สำหรับแพะส่วนใหญ่นำเข้าจากฝรั่งเศส การนำเข้าซากสัตว์ปริมาณ 248,850.43 ตัน คิดเป็นมูลค่า 26,841.07 ล้านบาท เมื่อแยกชนิดซากสัตว์แต่ละประเภทพบว่า มีการนำเข้าซากโคเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ซากสุกร ซากแกะ ซากกระบือ ซากสัตว์ปีก และซากชนิดอื่น ประเทศต้นทางที่มีปริมาณนำเข้าจะแตกต่างกันตามแต่ละชนิดซากสัตว์ ซากโคส่วนใหญ่นำเข้าจากอเมริกา ซากสุกรส่วนใหญ่นำเข้าจากญี่ปุ่น ซากแกะส่วนใหญ่นำเข้าจากนิวซีแลนด์ ซากกระบือส่วนใหญ่นำเข้าจากเวียดนาม และซากสัตว์ปีกส่วนใหญ่นำเข้าจากออสเตรเลีย (กองสารวัตรและกักกัน กรมปศุสัตว์, 2569) การนำเข้าอาหารสัตว์ปริมาณ 8,690,143.71 ตัน คิดเป็นมูลค่า 127,413.72 ล้านบาท เมื่อแยกชนิดอาหารสัตว์แต่ละประเภทพบว่า มีการนำเข้า

วัตถุดิบอาหารสัตว์เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา อาหารเสริมสำหรับสัตว์ วัตถุดิบผสมแล้ว ผลิตภัณฑ์นม สำหรับสัตว์ อาหารสัตว์เลี้ยง วัตถุดิบเดิม และสินค้าอื่น ประเทศต้นทางที่มีปริมาณนำเข้าสูงสุด 5 ลำดับแรก คือ บราซิล อาร์เจนตินา พม่า จีน และอเมริกา (กองควบคุมอาหารและยา สัตว์ กรมปศุสัตว์, 2569)

อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ของไทยมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความมั่นคงทางอาหาร สนับสนุนการเลี้ยงสัตว์ และสร้างรายได้จากการส่งออกไปยังต่างประเทศ ไทยนำเข้าอาหารสัตว์จาก ต่างประเทศ เพื่อนำมาแปรรูปและผลิตเป็นอาหารสัตว์สำเร็จรูป ก่อนส่งออกจำหน่ายในหลาย ประเทศทั่วโลก ซึ่งช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและสร้างรายได้จากการส่งออกของประเทศ ในปี 2568 ส่งออกอาหารสัตว์ปริมาณ 1,326,748.70 ตัน คิดเป็นมูลค่า 118,091.62 ล้านบาท (แยกเป็น 2 ประเภท คือ ส่งออกอาหารปศุสัตว์และอาหารสัตว์เลี้ยง โดยการส่งออกอาหารสัตว์เลี้ยงมีปริมาณ 913,850.14 ตัน คิดเป็นมูลค่า 104,956.50 ล้านบาท) (กองควบคุมอาหารและยา สัตว์ กรมปศุสัตว์, 2569) ซึ่งไทยครองตำแหน่งผู้ส่งออกอาหารสัตว์เลี้ยงเป็นอันดับ 2 ของโลก มีสัดส่วนการส่งออกร้อย ละ 10.2 ของมูลค่าการส่งออกของทั้งโลก (รองจากเยอรมนี ที่มีสัดส่วนร้อยละ 12.1) (สำนักงาน นโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์, 2569) การนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่ได้จากสัตว์ เช่น โปรตีนแปรรูปจากสัตว์ปีก เพื่อใช้เป็นแหล่งโปรตีนในการผลิตอาหารปศุสัตว์และอาหารสัตว์เลี้ยง รวมถึงป้องกันปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบอาหารสัตว์ในประเทศไทย การนำเข้าจะต้องผ่านการ กำกับดูแลและตรวจโรคอย่างเข้มงวดจากกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นหน่วยงาน ภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับ ดูแลอาหารสัตว์ให้ได้มาตรฐาน ถูกสุขอนามัย ป้องกันและลด โอกาสไม่ให้เกิดโรคระบาดสัตว์แพร่กระจายเข้ามาในไทย อันจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเลี้ยงสัตว์ รวมทั้ง สารปนเปื้อน สารตกค้าง สิ่งปลอมปน ที่จะก่อให้เกิดภัยอันตรายกับผู้บริโภคภายในไทย

กรมปศุสัตว์ต้องตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศก่อนนำเข้า มายังไทย เฉพาะรายการอาหารสัตว์ที่ระบุในประกาศกรมปศุสัตว์ ภายใต้พระราชบัญญัติควบคุม คุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558 ที่กำหนดให้ต้องตรวจประเมิน โดยพิจารณาตามความเสี่ยงต่อการ เกิดโรค บุคลากรของกรมปศุสัตว์ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจประเมินจะต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม เช่น มี ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอาหารสัตว์ ที่จะต้องตรวจ กฎระเบียบของประเทศไทยและประเทศต้นทางที่จะ นำเข้าอาหารสัตว์ที่มีความแตกต่างกัน และอาจมีการเปลี่ยนแปลงซึ่งต้องติดตามความเป็นปัจจุบัน รวมทั้ง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานสากลขององค์ระหว่างประเทศ หลักการของระบบประกันคุณภาพ ที่ใช้เป็นเกณฑ์อ้างอิงที่ทั่วโลกยอมรับ เนื่องจากอาหารสัตว์มีความหลากหลาย ความเสี่ยงด้านโรค ระบาดสัตว์ของแต่ละชนิดไม่เท่ากัน ผู้ตรวจประเมินจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจก่อนตรวจ ประเมินทุกครั้ง นอกจากนี้ จะต้องมีความรู้ทักษะและความสามารถในการตรวจประเมิน การเจรจาต่อรอง ทักษะภาษาอังกฤษ ประสบการณ์การตรวจประเมิน เพื่อให้เกิดความชัดเจนกรมปศุสัตว์จะต้องจัดทำ

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ตรวจประเมิน เช่น การกำหนดคุณสมบัติ การขึ้นทะเบียน การคัดเลือก การพัฒนาความรู้ความสามารถ การประเมินสมรรถนะของผู้ตรวจประเมิน เป็นต้น การเดินทางไปตรวจประเมินแต่ละครั้งจะมีค่าใช้จ่ายที่สูง งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากภาครัฐไม่เพียงพอ ทำให้แต่ละปีมีการตรวจประเมินแหล่งผลิตที่จำกัด ส่วนแหล่งผลิตเดิมที่ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว เมื่อถึงรอบที่จะได้รับการตรวจประเมินใหม่เพื่อต่ออายุการรับรองก็จะถูกผ่อนผันออกไปไม่มีกำหนด ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศต่อสินค้าปศุสัตว์ไทย กรมปศุสัตว์ควรเร่งดำเนินการยกระดับการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน

1.1.1.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องและอยู่ในความรับผิดชอบของกรมปศุสัตว์

กรมปศุสัตว์อยู่ภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีกฎหมายที่รับผิดชอบโดยตรง 7 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติบำรุงพันธุ์สัตว์ พ.ศ. 2509 พระราชบัญญัติสถานพยาบาลสัตว์ พ.ศ. 2533 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2557 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559 (สำนักกฎหมาย กรมปศุสัตว์, 2569) และยังมีกฎหมายอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รับผิดชอบด้านยาสัตว์ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รับผิดชอบด้านวัตถุอันตรายสำหรับสัตว์ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 รับผิดชอบเฉพาะน้ำเสียในฟาร์มสุกร พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2561 และกฎหมายอื่น เช่น การพนัน (สัตว์ต่อสู้หรือแข่งขัน) โรคติดต่อ เป็นต้น (ชนิษฐา ธิติดิกรรัตน์, 2567)

การศึกษาการยกระดับการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ มีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติของกรมปศุสัตว์ที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558 ซึ่งกำหนดชนิดอาหารสัตว์ที่ต้องผ่านการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ และมีประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการนำเข้าเพื่อขายอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะให้มีการตรวจรับรองแหล่งผลิต ณ ประเทศผู้ผลิต (ราชกิจจานุเบกษา, 2558) มีรายละเอียดตามภาคผนวก ก และภาคผนวก ข สำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าอาหารสัตว์ สรุปได้ดังนี้

- 1) กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตนำเข้าอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะ ที่ประสงค์นำเข้าอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะ ต้องจัดให้มีการตรวจประเมินแหล่งผลิต ณ ประเทศผู้ผลิตอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะ โดยเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ ทั้งนี้ อาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะที่ต้องมีการตรวจประเมินแหล่งผลิตให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด กรณีที่ไม่สามารถเดินทางไปตรวจประเมิน

แหล่งผลิตได้ ให้อธิบดีกรมปศุสัตว์มีอำนาจสั่งผ่อนผันการนำเข้าอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะจากแหล่งผลิตนั้นได้ โดยให้ใช้หนังสือรับรองสุขภาพ ที่รับรองโดยหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบของประเทศผู้ผลิตเพื่อประกอบการนำเข้าทุกครั้ง การผ่อนผันดังกล่าวให้อธิบดีกรมปศุสัตว์กำหนดเงื่อนไขและระยะเวลาการผ่อนผัน

2) การรับรองแหล่งผลิตอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะ ให้มีอายุการรับรองคราวละ 5 ปี นับแต่วันที่กรมปศุสัตว์มีหนังสือแจ้งผลการตรวจรับรอง เมื่อพ้นกำหนดอายุการรับรอง หากผู้รับใบอนุญาตนำเข้าอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะ ประสงค์จะนำเข้าอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะจากแหล่งผลิตดังกล่าว ต้องจัดให้มีการตรวจสอบ และรับรองแหล่งผลิตอาหารสัตว์ดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง กรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ ให้อธิบดีกรมปศุสัตว์มีอำนาจสั่งผ่อนผันการนำเข้าอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะจากแหล่งผลิตนั้นได้ หากได้รับการรับรองจากหน่วยงานราชการของประเทศผู้ผลิต ทั้งนี้ ต้องแจ้งกองควบคุมอาหารและ ยาสัตว์ กรมปศุสัตว์ ภายในสามสิบวันหลังจากหนังสือรับรองแหล่งผลิตอาหารสัตว์หมดอายุ

3) ให้ผ่อนผันการนำเข้าอาหารสัตว์จากแหล่งผลิตต้นทาง กรณีเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ไม่สามารถเดินทางไปตรวจประเมินแหล่งผลิตได้ โดยมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบของประเทศผู้ผลิตต้องมีหนังสือมายังกรมปศุสัตว์ เพื่อขอรับการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์ พร้อมด้วยข้อมูลอาหารสัตว์ที่ประสงค์ขอรับการตรวจ ดังนี้ ข้อมูลผลิตภัณฑ์ (product information) แผนภูมิแสดงกระบวนการผลิต (process flowchart) หนังสือรับรองสูตร (certificate of formula) หนังสือรับรองผลวิเคราะห์ (certificate of analysis)

(2) แหล่งผลิตอาหารสัตว์ ต้องได้รับการรับรองสุขอนามัยการผลิตอาหารสัตว์จากหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบของประเทศผู้ผลิต ให้เป็นไปตามหลักสุขอนามัยและปลอดภัยต่อสุขภาพสัตว์ พร้อมแนบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องมายังกรมปศุสัตว์

(3) เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์อาจใช้วิธีการตรวจโดยการสนทนาแบบเห็นภาพที่อธิบดีกรมปศุสัตว์กำหนด เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย รวมถึงการขอภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยส่งมาทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางแอปพลิเคชัน

(4) เมื่อเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์พิจารณาผลการตรวจประเมิน และให้อธิบดีกรมปศุสัตว์หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์มอบหมาย ผ่อนผันการนำเข้าต่อไป

การผ่อนผันการนำเข้าอาหารสัตว์ จะสิ้นสุดเมื่อแหล่งผลิตนั้นได้รับการรับรองแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากกรมปศุสัตว์ หรืออธิบดีกรมปศุสัตว์จะสั่งระงับการผ่อนผัน

1.1.1.2 ข้อกำหนดและขั้นตอนการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์ของกรมปศุสัตว์

ข้อกำหนดและขั้นตอนมีดังนี้ (กองควบคุมอาหารและยา สัตว์ กรมปศุสัตว์, 2565)

1) จากประเทศที่ยังไม่เคยนำเข้าอาหารสัตว์ที่ต้องได้รับการตรวจประเมิน

(1) หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบของประเทศผู้ผลิต ต้องมีหนังสือเชิญตรวจประเมินมายังกรมปศุสัตว์ เพื่อขอรับการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์ โดยมีเนื้อความระบุชนิดอาหารสัตว์ที่จะขอรับการตรวจประเมิน รวมถึงชนิดของสัตว์ที่นำมาทำเป็นอาหารสัตว์ดังกล่าว

(2) การขอรับการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์ ให้หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบของประเทศผู้ผลิต หรือผู้ผลิต หรือผู้นำเข้าอาหารสัตว์ ส่งข้อมูลมายังกรมปศุสัตว์ เพื่อประกอบการพิจารณา

ก. ข้อมูลผลิตภัณฑ์ (product information)

ข. แผนภูมิแสดงกระบวนการผลิต (process flowchart)

ค. หนังสือรับรองสูตร (certificate of formula)

(3) กรมปศุสัตว์จัดส่งแบบสอบถาม (questionnaire) ไปยังหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบของประเทศผู้ผลิต เพื่อประเมินความเสี่ยงในการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์ชนิดนั้น ๆ

(4) กรมปศุสัตว์พิจารณาคำตอบของแบบสอบถามจากประเทศต้นทาง เมื่อเห็นว่าครบถ้วนตามที่กำหนด จึงกำหนดช่วงเวลาตรวจประเมินแหล่งผลิต ณ ประเทศต้นทาง

(5) กรมปศุสัตว์ส่งคณะผู้ตรวจประเมิน เดินทางไปตรวจประเมินแหล่งผลิตยังประเทศต้นทาง โดยการตรวจประเมินจะพิจารณาตามความเสี่ยง ระบบการผลิตอาหารสัตว์ และการกำกับดูแลของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

(6) คณะผู้ตรวจประเมินจัดทำรายงานสรุปผลการตรวจ พร้อมด้วยข้อมูลเพิ่มเติม การแก้ไขปรับปรุง เพื่อเสนอกรมปศุสัตว์พิจารณา

(7) กรมปศุสัตว์มีหนังสือแจ้งผลการตรวจประเมิน ไปยังหน่วยงานรัฐบาลที่รับผิดชอบของประเทศผู้ผลิต

2) จากประเทศที่เคยนำเข้าอาหารสัตว์ที่ต้องได้รับการตรวจประเมิน ให้ดำเนินการตามข้อ 1) ยกเว้นกรณีแบบสอบถามไม่ต้องจัดส่งไปยังหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบของประเทศผู้ผลิต

1.1.1.3 เอกสารและรายละเอียดสำหรับการขอตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์ ณ ประเทศต้นทาง

เอกสารและรายละเอียดมีดังนี้ (กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ กรมปศุสัตว์, 2565)

- 1) หนังสือเชิญตรวจโรงงานจากบริษัทนำเข้า (ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ)
- 2) หนังสือเชิญตรวจโรงงานจากบริษัทผู้ผลิตประเทศต้นทาง (ภาษาอังกฤษ)

3) หนังสือเชิญตรวจโรงงานจากหน่วยงานรัฐบาลที่รับผิดชอบ จากประเทศต้นทาง (ภาษาอังกฤษ) และ/หรือ สถานทูตของประเทศผู้ผลิต (ภาษาอังกฤษ)

4) หนังสือแสดงรายละเอียดผลิตภัณฑ์ (product information)

- (1) ชื่อการค้า
- (2) คำอธิบายประเภทและลักษณะของผลิตภัณฑ์
- (3) ลักษณะการใช้งานและมีการใช้สำหรับสัตว์ชนิดไหน
- (4) ข้อมูลองค์ประกอบของวัตถุดิบ (ส่วนผสมวัตถุดิบที่ใช้ เช่น หั่ว ไล่ขนสัตว์ปีก)

(5) บรรจุภัณฑ์

(6) ลักษณะทางเคมี ซึ่งต้องสอดคล้องกับคุณภาพหรือมาตรฐานของวัตถุดิบอาหารสัตว์ตามที่ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด รวมถึงระบุชนิดและปริมาณของสารต้านอนุมูลอิสระ (antioxidant) และวัตถุเจือปนในอาหารสัตว์ (feed additive)

(7) ลักษณะทางจุลชีววิทยา

(8) อายุการเก็บรักษา

(9) ชื่อและที่อยู่ของโรงงานผลิตอาหารสัตว์

5) แผนภูมิกระบวนการผลิต (Process Flow)

(1) ระบุขั้นตอนการเติมสารต้านอนุมูลอิสระ (antioxidant) หรือวัตถุเจือปนในอาหารสัตว์ (feed additive)

(2) ระบุอุณหภูมิ เวลา ความดัน และวิธีที่ใช้ (method) ในการผลิตอาหารสัตว์

(3) ระบุจุดควบคุมวิกฤตในกระบวนการผลิตอาหารสัตว์ชนิดดังกล่าว

6) หนังสือรับรองสูตร (certificate of formula ; COF) อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังนี้

(1) วันที่ออกหนังสือรับรองสูตรอาหารสัตว์ชนิดดังกล่าว

- (2) ชื่อการค้าและประเภทของอาหารสัตว์
- (3) องค์ประกอบของอาหารสัตว์ (โดยแสดงสัดส่วนของวัตถุดิบ (raw materials) ที่ใช้ในอาหารสัตว์นั้นๆ ซึ่งรวมไปถึงสารอนุมูลอาหารสัตว์ (antioxidant) และวัตถุเจือปนในอาหารสัตว์ (feed additive))
- (4) ชื่อ ตำแหน่ง คุณวุฒิ และลายเซ็นของผู้รับผิดชอบในการออกหนังสือรับรองสูตร

7) หนังสือรับรองสูตร (certificate of analysis ; COA)

- (1) ชื่อการค้าและประเภทของอาหารสัตว์
- (2) ชื่อและที่อยู่ของโรงงานผู้ผลิต, ผู้นำเข้า และผู้ส่งออก
- (3) วันที่ทำการวิเคราะห์อาหารสัตว์ชนิดดังกล่าว
- (4) ชื่อและที่อยู่ของห้องปฏิบัติการที่วิเคราะห์อาหารสัตว์ชนิดดังกล่าว
- (5) ผลวิเคราะห์ทางเคมีและจุลชีววิทยา พร้อมวิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์
- (6) ชื่อ ตำแหน่ง คุณวุฒิ และลายเซ็นของผู้รับผิดชอบในห้องปฏิบัติการดังกล่าว

8) สำเนาหนังสือแจ้งผลการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์ฉบับล่าสุด
กรณีเพื่อขอรับการต่ออายุการรับรอง

กรณีผู้นำเข้าเป็นผู้ขอรับการตรวจประเมิน ให้ยื่นประสงค์ที่กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ พร้อมเอกสารหลักฐานตาม 1.1.1.3 ข้อ 1) ถึง 7)

กรณีผู้ผลิตของประเทศต้นทางเป็นผู้ขอรับการตรวจประเมิน ให้ยื่นประสงค์ที่กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ พร้อมเอกสารหลักฐานตาม 1.1.1.3 ข้อ 2) ถึง 7)

กรณีหน่วยงานภาครัฐของประเทศต้นทางเป็นผู้ขอรับการตรวจประเมิน ให้ยื่นประสงค์ที่กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ พร้อมเอกสารหลักฐานตาม 1.1.1.3 ข้อ 3) ถึง 7)

1.1.2 ความเชื่อมโยงกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาล

ความเชื่อมโยงของงานที่ศึกษากับนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาล เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง และตอบโจทย์ความต้องการของประเทศได้อย่างแท้จริง มีรายละเอียดดังแสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความเชื่อมโยงกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาล

นโยบายและยุทธศาสตร์ของ รัฐบาล	ด้านต่างประเทศ	ด้านบุคลากรและประสิทธิภาพภาครัฐ
รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)	รัฐพึงส่งเสริมสัมพันธไมตรีกับนานา ประเทศโดยถือหลักความเสมอภาค ในการปฏิบัติต่อกัน ให้ความร่วมมือ กับองค์การระหว่างประเทศ และ คุ้มครองผลประโยชน์ของชาติและ ของคนไทยในต่างประเทศ (มาตรา 66)	กำหนดการปฏิรูปประเทศ ด้านการบริหาร ราชการแผ่นดินในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคล ภาครัฐ โดยให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการ บริหารงานบุคคลภาครัฐเพื่อจูงใจให้ผู้มี ความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงเข้ามา ทำงานในหน่วยงานของรัฐ (มาตรา 258 ข (4))
ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) (ราชกิจจานุเบกษา, 2561)		ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการ บริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนา ที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐ มีความ ทันสมัยและพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา นำระบบ การทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ได้ อย่างคุ้มค่าและปฏิบัติงานเทียบได้กับ มาตรฐานสากล
แผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (ราชกิจจานุเบกษา, 2566)	สร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้าง ขีดความสามารถของส่วนราชการ กลุ่ม องค์กร และประชาชนไทย เพื่อให้ดำเนินการเป็นไปตามกฎ ระเบียบ พันธกรณี และมาตรฐาน ระหว่างประเทศที่สำคัญ นำ เทคโนโลยีเข้ามาใช้ประโยชน์ในการ ปฏิบัติงาน	ภาครัฐมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมา ประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ มีระบบ การพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรภาครัฐ ให้มีสมรรถนะใหม่
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) (ราชกิจจานุเบกษา, 2565)		หมวดหมู่ที่ 12 มีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่ง เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง หมวดหมู่ที่ 13 มีภาครัฐที่ทันสมัย มี ประสิทธิภาพ ภาครัฐมีการบูรณาการทำงาน และเป็นเอกภาพ การบริหารงานภาครัฐและ การให้บริการสาธารณะปรับเปลี่ยนสู่การเป็น รัฐบาลดิจิทัลเต็มรูปแบบ

1.2 การวิเคราะห์ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ

การวิเคราะห์บริบทและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของกรมปศุสัตว์ เป็นสิ่งสำคัญต่อการขับเคลื่อนภารกิจตามยุทธศาสตร์ของกรมปศุสัตว์ให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาด้านปศุสัตว์ที่ยั่งยืน สามารถขับเคลื่อนองค์กรได้อย่างเหมาะสมและในทิศทางเดียวกับแผนยุทธศาสตร์ของประเทศ การยกระดับการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ มีความสอดคล้องและเชื่อมโยง ดังนี้

1.2.1 แผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566-2570 (กองแผนงาน กรมปศุสัตว์, 2565)

1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับความสามารถบุคลากรด้านการปศุสัตว์สู่ความเป็นมืออาชีพ พัฒนาบุคลากรให้มีคุณลักษณะการเป็น smart officer

2) ยุทธศาสตร์ที่ 5 บูรณาการองค์ความรู้ และความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ในระดับสากล ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านต่างประเทศ ทั้งภายในและต่างประเทศ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างเทคนิคการเจรจาของบุคลากร

1.2.2 แนวทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ พ.ศ. 2566-2570 ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2565)

1) ประเด็นการพัฒนาที่ 1 การพัฒนาองค์กรเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และพัฒนา โดยการพัฒนากลไก เครื่องมือ หรือระบบเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนา เช่น การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้และพัฒนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้งานง่าย เข้าถึงได้อย่างทั่วถึง

2) ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การพัฒนารอบแนวคิดและทักษะให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน เพื่อขับเคลื่อนภารกิจภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรจะมีความสามารถในแต่ละด้านที่แตกต่างกัน

1.2.3 แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคล กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566-2570 (สถาบันเกษตรกรการ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2565)

1) ประเด็นการพัฒนาที่ 2 พัฒนาและส่งเสริมบุคลากรทุกระดับให้เป็นมืออาชีพ มีความรู้ มีทักษะ มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน มีการเสริมสร้าง แนวความคิดและทักษะด้านภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นภายในองค์กร บุคลากรมีขีดสมรรถนะสูง เพื่อก้าวไปสู่ความเป็นมืออาชีพ

2) ประเด็นการพัฒนาที่ 4 พัฒนากลไกการบริหารทรัพยากรบุคคลที่สนับสนุนต่อการพัฒนา ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีดิจิทัล ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการปฏิบัติงาน

1.2.4 แผนพัฒนาบุคลากร กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2567-2570 (กองการเจ้าหน้าที่ กรมปศุสัตว์, 2566)

1) ประเด็นการพัฒนาที่ 1 พัฒนาระบบการพัฒนาบุคลากร เพื่อสร้างการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และพัฒนา โดยสร้างระบบการเรียนรู้และพัฒนาบุคลากรที่ครอบคลุมทุกสายงานทุกระดับตำแหน่ง ส่งเสริมให้บุคลากรสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ประเด็นการพัฒนาที่ 2 พัฒนารอบความคิดและทักษะ ของบุคลากร ให้มีความพร้อมปฏิบัติงานเพื่อขับเคลื่อนภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ

บทที่ 2

การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและผลการศึกษา

2.1 การกำหนดประเด็นศึกษา

ประเด็นการศึกษา “การยกระดับการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศของแต่ละประเทศ ปัจจัยแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อให้การตรวจประเมินมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.1.1 ที่มาหรือสาเหตุของประเด็นศึกษา

ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ที่มาหรือสาเหตุของประเด็นศึกษา สรุปได้ดังนี้

1) การผ่อนผันการนำเข้าอาหารสัตว์จากแหล่งผลิตต้นทาง ไทยมีมาตรการผ่อนผันการนำเข้าอาหารสัตว์จากแหล่งผลิตต้นทาง กฎหมายกำหนดให้แหล่งผลิตอาหารสัตว์ในต่างประเทศต้องผ่านการตรวจประเมินโดยกรมปศุสัตว์ก่อนนำเข้า แต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ไม่สามารถเดินทางไปตรวจประเมินแหล่งผลิต ณ ประเทศต้นทางได้ จะเกิดข้อจำกัดต่อความต่อเนื่องของการนำเข้าและการจัดหาวัตถุดิบอาหารสัตว์ ซึ่งอาหารสัตว์บางประเภทของไทยพึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศ อาจส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์ของไทยได้ กรมปศุสัตว์จึงกำหนดมาตรการผ่อนผันเป็นการชั่วคราว โดยมีเงื่อนไขและระยะเวลาที่กำหนด รวมทั้งมีกระบวนการตรวจสอบ การประเมินข้อมูลและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อบริหารความเสี่ยงด้านคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารสัตว์ ทั้งนี้ การผ่อนผันไม่ได้หมายถึงการยกเลิกการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์ แต่เป็นมาตรการบริหารความเสี่ยงที่ไม่สามารถดำเนินการตรวจประเมินได้ อย่างไรก็ตาม อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงจากการที่ไทยไม่สามารถตรวจสอบและยืนยันสภาพการผลิตจริงของแหล่งผลิตได้อย่างครบถ้วน เมื่อเทียบกับการตรวจประเมิน ณ แหล่งผลิต โดยเฉพาะความเสี่ยงด้านการควบคุมสุขลักษณะและกระบวนการผลิต การปนเปื้อนสารตกค้าง ตลอดจนความถูกต้องของการสอบย้อนกลับ และการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตหรือแหล่งที่มาของวัตถุดิบที่อาจเกิดขึ้นภายหลังการตรวจครั้งล่าสุด นอกจากนี้ การผ่อนผันอาจทำให้เกิดช่องว่างในการตรวจยืนยันเนื่องจากการพึ่งพาเอกสาร ใบรับรอง ผลการตรวจวิเคราะห์ และข้อมูลจากผู้ผลิตหรือหน่วยงานของประเทศต้นทางเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจไม่สามารถสะท้อนสภาพการดำเนินงานจริงของแหล่งผลิตได้ทั้งหมด หากมาตรการผ่อนผันถูกใช้ต่อเนื่องเป็นเวลานาน อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและ

ความน่าเชื่อถือของระบบการรับรองแหล่งผลิตอาหารสัตว์ รวมทั้งเพิ่มภาระในการตรวจสอบ ให้นำเข้า การสุ่มเก็บตัวอย่าง การตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ และการติดตามแก้ไขเมื่อพบความไม่เป็นไปตามข้อกำหนด

2) อาหารสัตว์ที่นำเข้ามาไทยมีความหลากหลาย แหล่งผลิตที่ต้องตรวจประเมินอย่างน้อยจะ ต้องตรวจที่โรงงานผลิตอาหารสัตว์ สถานที่เก็บสินค้า อาหารสัตว์แต่ละชนิดจะมีความเสี่ยงแตกต่างกัน เช่น ขนสัตว์ปีกปน ไข่ผง มีความเสี่ยงต่อโรคไข้หวัดนก กระดูกปนจากวัว เกลาตินและคอลลาเจนที่ได้จากกระดูกวัว มีความเสี่ยงต่อโรควัวบ้า ในขณะที่ เนื้อและกระดูกปนจากสุกร ไขมันจากสุกร มีความเสี่ยงต่อโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร อีกทั้ง เอกสารหลักฐาน ขั้นตอนในกระบวนการผลิต อุณหภูมิและระยะเวลาที่ใช้ในสถานที่ผลิตที่มีความเหมาะสมและเพียงพอก็มีความแตกต่างกัน ดังนั้น การตรวจประเมินจะต้องใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของอาหารสัตว์แต่ละชนิด เพื่อให้มั่นใจได้ว่าอาหารสัตว์เป็นไปตามหลักเกณฑ์ กฎและระเบียบที่ไทยกำหนดไว้ ปลอดภัยจากเชื้อโรค ระบาดสัตว์ ไร้สารตกค้าง กระบวนการผลิตได้มาตรฐานสากล มีความปลอดภัยทางอาหาร และตรวจสอบย้อนกลับแหล่งที่มาได้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการปกป้องผู้บริโภคและยกระดับศักยภาพต่อการแข่งขันในตลาดโลก

3) การตรวจประเมินจะอ้างอิงกฎ ระเบียบ ของประเทศไทย รวมถึงมาตรฐานสากล ขององค์การระหว่างประเทศ หลักการของระบบประกันคุณภาพ ที่เป็นเกณฑ์อ้างอิงที่ทั่วโลกยอมรับ ผู้ตรวจประเมินจำเป็นต้องมีความรู้ด้านกฎหมาย รวมถึงประเด็นทางการค้าที่เคยหารือในระดับ ทวิภาคี อาเซียน เวทีโลก และรายละเอียดของแต่ละชนิดที่จะนำเข้า ผู้ตรวจประเมินจะต้องตรวจสอบ ความเป็นปัจจุบันของกฎหมายก่อนเดินทางไปตรวจประเมินทุกครั้ง หน่วยงานในต่างประเทศส่วนใหญ่ จะอ้างอิงมาตรฐานสากลและหลักการของระบบประกันคุณภาพ เพื่อสร้างบรรทัดฐานเดียวกัน ลดความเสี่ยง อำนวยความสะดวกในการทำงานร่วมกัน และเป็นกรอบอ้างอิงที่ผู้ตรวจประเมินจะต้อง มีความรู้ความเข้าใจ โดยมาตรฐานสากลและหลักการของระบบประกันคุณภาพที่เป็นเกณฑ์อ้างอิง ที่ทั่วโลกยอมรับและใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบกระบวนการผลิตและการควบคุมโรค เช่น ข้อกำหนดขององค์การสุขภาพสัตว์โลกที่กำหนดมาตรฐานด้านการควบคุมโรคระบาดสัตว์ ข้อกำหนดขององค์การมาตรฐานอาหารระหว่างประเทศที่กำหนดเกณฑ์ปริมาณสารและสิ่งเจือปนสูงสุด หลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร ระบบการวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุมในการผลิตอาหาร เป็นต้น รวมทั้ง ผู้ตรวจประเมินจะต้องมีพื้นฐานทางด้านระบบบริหารคุณภาพ และ แนวทางการตรวจสอบระบบการจัดการ

4) การส่งเสริมประสบการณ์การตรวจประเมินในต่างประเทศ ผู้ตรวจประเมินที่มี ประสบการณ์สูงจะสามารถมองเห็นความเชื่อมโยงของระบบ ค้นหาจุดเสี่ยงที่ซ่อนอยู่ และระบุปัญหา ที่แท้จริงได้ดี โดยการตรวจประเมินที่เกิดความผิดพลาดในการตัดสินใจ เช่น การปล่อยผ่าน

จุดบกพร่องที่ร้ายแรง ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อการนำเข้าโรคระบาดสัตว์ สัตว์พาหะ หรือสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน ปนเปื้อนสารอันตราย สารตกค้าง ทำให้สร้างความเสียหายต่อเกษตรกรและเศรษฐกิจภายในประเทศ รวมทั้ง เมื่อตรวจพบข้อบกพร่อง ความไม่สอดคล้องของข้อกำหนด ผู้ตรวจประเมินต้องสามารถอธิบายและอ้างอิงข้อกฎหมาย มาตรฐานสากล หรือหลักวิชาการได้อย่างแม่นยำ หากขาดประสบการณ์และไม่สามารถให้เหตุผลที่หนักแน่นพอ อาจถูกผู้ประกอบการหรือผู้แทนจากภาครัฐของประเทศต้นทางโต้แย้งหรือกีดกัน จนทำให้เสียความน่าเชื่อถือในระดับสากล

5) ข้อจำกัดทางทักษะและความสามารถด้านภาษา การสื่อสารในต่างประเทศจะใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก แต่แต่ละบุคคลมีข้อจำกัดทางทักษะและความสามารถ ทั้งนี้ ปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษในต่างประเทศเป็นอุปสรรคที่ซับซ้อน และไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่การไม่เข้าใจภาษาหรือคำศัพท์เท่านั้น แต่เป็นผลกระทบร่วมกันจากหลายปัจจัย เช่น สำเนียงหรือภาษาถิ่นที่ฟังยาก ความเร็วในการพูด คำศัพท์ เทคนิคเฉพาะทางที่เสี่ยงต่อการแปลความหมายคลาดเคลื่อน อุปสรรคด้านวัฒนธรรมและบริบทที่ส่งผล เช่น ความต่างระหว่างวัฒนธรรมที่เน้นการสื่อสารทางอ้อมกับทางตรง ซึ่งปัญหาเหล่านี้มักย้อนกลับมาสร้างอุปสรรคทางจิตวิทยา ก่อให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล และความกลัวที่จะสื่อสารผิดพลาด จนกลายเป็นความประหม่าเมื่อต้องเจรจา

6) งบประมาณภาครัฐที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอ การเดินทางไปตรวจประเมินที่ต่างประเทศต้องใช้งบประมาณจากภาครัฐของประเทศไทย หรือภาครัฐของประเทศต้นทาง ซึ่งกรมปศุสัตว์ได้รับงบประมาณที่จำกัด ไม่สามารถไปตรวจได้ทุกแหล่งผลิตที่ยื่นขอ และไม่สามารถตรวจประเมินตามรอบการต่ออายุที่ต้องตรวจประเมิน อีกทั้ง การใช้งบประมาณหรือรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากผู้ประกอบการ เพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐเดินทางไปตรวจประเมิน มีความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน (conflict of interest) หรือการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม และประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน นอกจากนี้ หากหน่วยงานกำกับดูแลของต่างประเทศได้รับทราบการสนับสนุนจากผู้ประกอบการโดยตรง อาจทำให้ระบบการรับรองมาตรฐานของกรมปศุสัตว์สูญเสียความน่าเชื่อถือ และถูกมองว่าขาดความโปร่งใส ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาพรวมของประเทศได้

7) ขาดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ตรวจประเมิน การนำเข้าอาหารสัตว์และการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ มีหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ที่ร่วมดำเนินการ 3 หน่วยงาน คือ กองควบคุมอาหารและยาสัตว์รับผิดชอบกระบวนการนำเข้าอาหารสัตว์ กองสารวัตรและกักกัน รับผิดชอบการตรวจอาหารสัตว์นำเข้า ณ ด่านท่าเข้า และกองความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ระหว่างประเทศรับผิดชอบประสานกับภาครัฐของประเทศต้นทาง กรณีกรมปศุสัตว์เห็นชอบให้ตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์ชนิดใดจากประเทศใดแล้ว กองควบคุมคุณภาพอาหารและยาสัตว์จะคัดเลือกและเสนอรายชื่อผู้ตรวจประเมินต่ออธิบดีกรมปศุสัตว์ โดยการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจประเมินยังไม่ชัดเจน เนื่องจากกรมปศุสัตว์ยังไม่มีหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ตรวจ

ประเมิน เช่น การกำหนดคุณสมบัติ การขึ้นทะเบียน การคัดเลือก การพัฒนาความรู้ความสามารถ การประเมินสมรรถนะของผู้ตรวจประเมิน เป็นต้น อีกทั้งการเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางไปตรวจประเมิน เช่น การทบทวนกฎ ระเบียบ มาตรฐานสากล กระบวนการผลิตของอาหารสัตว์แต่ละชนิด การพิจารณาเอกสารที่ประเทศต้นทางส่งมา ผู้ตรวจประเมินจะเตรียมความพร้อมด้วยตนเอง ความเข้าใจของแต่ละบุคคลไม่เท่ากัน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการตรวจประเมิน

2.1.2 ขอบเขตการศึกษา

กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ เพื่อนำเข้ามายังไทย โดยศึกษาใน 9 ประเทศ และสหภาพยุโรป สำหรับในไทยจะศึกษาเฉพาะตามอำนาจหน้าที่ของพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558 ที่กำหนดไว้

2.1.3 วิธีการที่จะใช้ศึกษา

การศึกษาเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการศึกษาเอกสาร

1) แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร กฎหมาย ระเบียบงานวิจัย สถิติที่เกี่ยวข้อง มาดำเนินการศึกษาและทำความเข้าใจในแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่จะได้รับการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต ปรากฏในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์และรูปแบบเอกสาร โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2) การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาจัดกลุ่มข้อมูล แบ่งเป็นหมวดหมู่เพื่อง่ายต่อการลำดับเหตุการณ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา แล้วทำการเขียนผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา

2.2 การวิเคราะห์ประเด็นศึกษา

2.2.1 การเปรียบเทียบการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ การตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศของแต่ละประเทศ จำนวน 9 ประเทศ (ไทย สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย) และสหภาพยุโรป โดยนำข้อมูลหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าอาหารสัตว์ สถานะของผู้ตรวจประเมิน คุณสมบัติทั่วไปของผู้ตรวจประเมิน (วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การฝึกอบรม) วิธีการตรวจประเมิน มาศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบ การจัดทำข้อเสนอ ผลการศึกษาที่ได้มีรายละเอียดดังแสดงตามตารางที่ 2

1) ไทย หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบ กำกับ ดูแล ติดตามให้ผู้ประกอบการผลิต นำเข้า-ส่งออก ขาย อาหารสัตว์ ยาสัตว์ และวัตถุอันตรายด้านการปศุสัตว์

ให้เป็นไปตามมาตรฐานและกฎหมายที่กำหนด ผู้ตรวจประเมินเป็นเจ้าหน้าที่รัฐของกรมปศุสัตว์ ใช้วิธีตรวจเอกสารและตรวจสถานที่จริงเฉพาะชนิดอาหารสัตว์ที่มีความเสี่ยงตามที่กฎหมายกำหนด และกฎหมายกำหนดให้อธิบดีกรมปศุสัตว์สามารถผ่อนผันการนำเข้าได้ ในกรณีเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ไม่สามารถเดินทางไปตรวจประเมินแหล่งผลิตได้ โดยมีเงื่อนไขกำหนดไว้ (กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ กรมปศุสัตว์, 2568) ไม่ปรากฏข้อมูลคุณสมบัติทั่วไปของผู้ตรวจประเมิน

2) สหภาพยุโรป หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ Directorate for Health and Food Audits and Analysis, Directorate-General for Health and Food Safety ซึ่งรับผิดชอบการตรวจประเมินระบบควบคุมด้านอาหาร อาหารสัตว์ สุขภาพสัตว์ ฯลฯ ทั้งในประเทศสมาชิกและประเทศนอกสหภาพยุโรป (European Commission, n.d.) ผู้ตรวจประเมินเป็นเจ้าหน้าที่ของสหภาพยุโรป และอาจมีผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานรัฐของประเทศสมาชิกเข้าร่วม คุณสมบัติทั่วไปการศึกษามีคุณวุฒิเหมาะสมและมีประสบการณ์เพียงพอ เพื่อให้การตรวจควบคุมดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับขอบเขตงาน (European Parliament and Council of the European Union, 2017) ใช้วิธีตรวจเอกสารและตรวจสถานที่จริง โดยการตรวจมุ่งประเมินระบบการควบคุมของประเทศ มากกว่าตรวจสถานที่จริงแต่ละแห่ง (European Commission, n.d.)

3) สหรัฐอเมริกา หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ U.S. Food and Drug Administration (FDA) มีหน้าที่กำกับดูแลความปลอดภัย คุณภาพ และประสิทธิผลของอาหาร ยา เครื่องมือแพทย์ ผลิตภัณฑ์ชีววัตถุ เครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์สำหรับสัตว์ รวมถึงอาหารสัตว์และยาสัตว์ ผู้ตรวจประเมินเป็นเจ้าหน้าที่รัฐของสหรัฐอเมริกา (U.S. Food and Drug Administration, 2024) คุณสมบัติทั่วไปไม่ได้กำหนดโดยตรง แต่หน่วยงานได้กำหนดคุณสมบัติของตำแหน่งที่มีหน้าที่ต้องตรวจประเมินไว้ว่า การศึกษาต้องจบปริญญาตรีหรือสูงกว่า จากสถาบันการศึกษาที่ได้รับการรับรองและมีเวลาเรียนในสาขาวิทยาศาสตร์หรือสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 30 ชั่วโมง (U.S. Food and Drug Administration, 2018) มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับของ FDA นโยบายการบริหาร กระบวนการผลิต ขั้นตอนการตรวจสอบ เทคนิคการสืบสวน (U.S. Food and Drug Administration, n.d.) ใช้วิธีตรวจเอกสารและตรวจสถานที่จริงเฉพาะที่มีความเสี่ยง (U.S. Food and Drug Administration, 2024 ; U.S. Food and Drug Administration, n.d.)

4) ออสเตรเลีย หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ Department of Agriculture, Fisheries and Forestry (DAFF) รับผิดชอบด้านการเกษตร ประมง ป่าไม้ ความมั่นคงทางชีวภาพ และการค้าสินค้าเกษตรระหว่างประเทศ ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (competent authority) ในการกำกับดูแลการนำเข้าและส่งออกสินค้าเกษตร รวมถึงอาหารสัตว์ เพื่อป้องกันการนำเข้าสัตว์ โรคสัตว์ ศัตรูพืช และสิ่งปนเปื้อนที่อาจกระทบต่ออุตสาหกรรมเกษตร และสิ่งแวดล้อมของออสเตรเลีย ผู้ตรวจประเมินเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ DAFF และผู้ตรวจประเมินภายนอก

(Third-Party Auditors : TPA) ของหน่วยรับรองที่ได้รับการรับรองจาก DAFF (อนุญาตเฉพาะอาหารสัตว์ชนิด plant-based stockfeed products เช่น กากถั่วเหลือง กากเมล็ดทานตะวัน กากปาล์ม ใช้สำหรับเลี้ยงปศุสัตว์) คุณสมบัติทั่วไป ปรากฏข้อมูลในส่วนของ TPA ต้องมีประสบการณ์ในการตรวจสอบระบบบริหารจัดการสินค้าชีวภาพหรือความปลอดภัยด้านอาหาร (Department of Agriculture, Fisheries and Forestry, 2025) การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่รัฐ DAFF ต้องผ่านการอบรมหลักสูตรพื้นฐานด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity Foundation Program) (Department of Agriculture, Fisheries and Forestry, 2024) ขณะที่ TPA ไม่ได้กำหนดไว้ แต่ต้องสามารถดำเนินการตามมาตรฐาน ISO/IEC 17021-1:2015 และ/หรือ ISO/TS 22003:2013 ได้รับการรับรองให้ตรวจสอบตามมาตรฐานระบบที่ยอมรับ การตรวจประเมินใช้แนวทางพิจารณาความจำเป็นในการตรวจจากชนิดสินค้า ประเทศผู้ผลิต และระดับความเสี่ยงทางชีวภาพ ไม่ได้กำหนดให้ตรวจทุกสถานที่ (risk-based audit) กล่าวคือ ใช้วิธีตรวจเอกสารและตรวจสถานที่จริงเฉพาะที่มีความเสี่ยง (Department of Agriculture, Fisheries and Forestry, 2025)

5) ญี่ปุ่น มีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก 2 หน่วยงาน คือ Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries of Japan (MAFF) เป็นหน่วยงานกำหนดนโยบาย กฎหมาย และมาตรฐานด้านความปลอดภัยอาหารสัตว์ ส่วน Food and Agricultural Materials Inspection Center (FAMIC) เป็นหน่วยงานดำเนินการตรวจสอบ วิเคราะห์ ทดสอบ และตรวจประเมินตามที่ MAFF มอบหมาย รวมถึงการตรวจสถานประกอบการและการประเมินระบบ พระราชบัญญัติว่าด้วยการรับรองความปลอดภัยและการปรับปรุงคุณภาพอาหารสัตว์ กำหนดไว้ว่า MAFF จะขอข้อมูลที่จำเป็นจากผู้ผลิต ผู้นำเข้า และ/หรือผู้จำหน่าย และสั่งการให้ FAMIC ดำเนินการตรวจสอบ ณ สถานที่จริง ญี่ปุ่นใช้การกำกับดูแลและการตรวจสอบบนพื้นฐานของความเสี่ยง (risk-based approach) โดย MAFF และ FAMIC ใช้ข้อมูลการเฝ้าระวัง การติดตาม การประเมินข้อมูลของผู้นำเข้า และผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงในการกำหนดความจำเป็นของการตรวจสถานประกอบการ และการดำเนินการมาตรการกำกับดูแล สรุปได้ว่า ผู้ตรวจประเมินหลักเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ MAFF และ FAMIC ใช้วิธีตรวจเอกสารและตรวจสถานที่จริงเฉพาะที่มีความเสี่ยง (Food and Agricultural Materials Inspection Center, 2019 ; Food and Agricultural Materials Inspection Center, 2023) ไม่ปรากฏข้อมูลคุณสมบัติทั่วไปของผู้ตรวจประเมิน

6) จีน หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ General Administration of Customs of the PRC (GACC) ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักด้านศุลกากร การตรวจสอบและกักกัน รวมถึงการกำกับดูแลความปลอดภัยของอาหารและอาหารสัตว์นำเข้า-ส่งออก ผู้ตรวจประเมินเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ GACC ใช้วิธีตรวจเอกสารและสุ่มตรวจสถานที่จริงเฉพาะที่มีความเสี่ยง โดยการตรวจจะประเมินระบบการควบคุมกำกับดูแลของประเทศต้นทางด้วย ไม่ปรากฏข้อมูลคุณสมบัติทั่วไปของผู้ตรวจ

ประเมิน แต่ระบุว่าจะต้องมีความรู้ทางกฎหมาย รวมถึงความรู้และสมรรถนะในสาขาที่เกี่ยวข้องและต้องผ่านการฝึกอบรมเป็นระยะ (General Administration of Customs of China, 2023)

7) เกาหลีใต้ หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ Animal and Plant Quarantine Agency (APQA), Ministry of Agriculture, Food and Rural Affairs ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (competent authority) ด้านการกักกันสัตว์ พืช และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการกำกับดูแลการนำเข้า-ส่งออกสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ อาหารสัตว์ และวัตถุดิบอาหารสัตว์ เพื่อป้องกันโรคสัตว์ ศัตรูพืช และความเสี่ยงด้านความปลอดภัยทางชีวภาพเข้าสู่เกาหลีใต้ การกำกับดูแลการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์ใช้แนวทางการกำกับดูแลบนพื้นฐานของการวิเคราะห์ความเสี่ยง (import risk analysis และ import risk assessment) ตามกฎหมาย ซึ่งเป็นแนวทางการกำกับดูแลตามความเสี่ยงอย่างชัดเจน โดย APQA ดำเนินการระบุอันตราย ประเมินความเสี่ยง จัดการความเสี่ยง และสื่อสารความเสี่ยง ผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงเป็นพื้นฐานในการกำหนดมาตรการนำเข้า รวมถึงการตรวจประเมินประเทศผู้ส่งออกหรือสถานประกอบการในต่างประเทศ เมื่อผลการประเมินความเสี่ยงบ่งชี้ว่ามีความจำเป็น กล่าวโดยสรุป ผู้ตรวจประเมินเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ APQA ใช้วิธีตรวจเอกสารและตรวจสถานที่จริงเฉพาะที่มีความเสี่ยง (Ministry of Agriculture, Food and Rural Affairs, 2025) ไม่ปรากฏข้อมูลคุณสมบัติทั่วไปของผู้ตรวจประเมิน

8) อินโดนีเซีย หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ Directorate General of Livestock and Animal Health Services (DGLAHS) ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (competent authority) ด้านการปศุสัตว์ สุขภาพสัตว์ อาหารสัตว์ สุขอนามัยสัตว์แพทย์ และการกำกับดูแลการนำเข้า-ส่งออกสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ และอาหารสัตว์ของอินโดนีเซีย โดยมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการปศุสัตว์และสุขภาพสัตว์ และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจประเมินได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรอินโดนีเซีย ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่รัฐและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ใช้วิธีตรวจเอกสารและสุ่มตรวจสถานที่จริง โดยการตรวจจะประเมินระบบการควบคุมกำกับดูแลของประเทศต้นทางด้วย (Ministry of Agriculture of the Republic of Indonesia, 2019) ไม่ปรากฏข้อมูลคุณสมบัติทั่วไปของผู้ตรวจประเมิน

9) Philipines หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ Bureau of Animal Industry (BAI), Department of Agriculture ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมปศุสัตว์ การควบคุมโรคสัตว์ การกำกับดูแลอาหารสัตว์ เวชภัณฑ์สัตว์ และการกำกับดูแลการนำเข้า-ส่งออกสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ และอาหารสัตว์ ผู้ตรวจประเมินเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ BAI 3 คน ใช้วิธีตรวจเอกสารและตรวจสถานที่จริง (Department of Agriculture of the Philippines, 2026) ไม่ปรากฏข้อมูลการศึกษา ประสบการณ์ และการฝึกอบรมของผู้ตรวจประเมิน

10) มาเลเซีย หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ Department of Veterinary Services (DVS), Ministry of Agriculture and Food Security ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานสัตวแพทย์ผู้มีอำนาจตามกฎหมายของประเทศ (competent veterinary authority) รับผิดชอบด้านสุขภาพสัตว์ การผลิตปศุสัตว์ อาหารสัตว์ การกักกันสัตว์ การนำเข้า-ส่งออกสัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ตลอดจนการควบคุม โรคสัตว์และโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน ผู้ตรวจประเมินเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ DVS ใช้วิธีตรวจประเมินความเพียงพอของข้อมูล (adequacy audit) จากข้อมูลในแบบคำขอและเอกสารประกอบที่ยื่นมา ผู้ผลิตต้องกรอกแบบฟอร์มให้ครบถ้วน และข้อมูลทั้งหมดต้องได้รับการรับรองโดยหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (competent authority) ของประเทศผู้ส่งออก (Department of Veterinary Services Malaysia, 2022) ไม่ปรากฏข้อมูลคุณสมบัติทั่วไปของผู้ตรวจประเมิน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ

ประเทศ/กลุ่มประเทศ และหน่วยงานหลัก	สถานะผู้ตรวจประเมิน	คุณสมบัติทั่วไป (การศึกษา ประสบการณ์ และการฝึกอบรม)	วิธีการตรวจประเมิน
ไทย (กองควบคุม อาหารและยาสัตว์ กรมปศุสัตว์)	เจ้าหน้าที่รัฐของไทย (กรมปศุสัตว์)	ไม่ปรากฏข้อมูล	ตรวจเอกสารและตรวจ สถานที่จริงเฉพาะที่มี ความเสี่ยง
สหภาพยุโรป (Directorate for Health and Food Audits and Analysis)	เจ้าหน้าที่ของสหภาพ ยุโรป อาจมีผู้เชี่ยวชาญ จากหน่วยงานรัฐของ ประเทศสมาชิก ร่วมทีม	1 การศึกษามีคุณสมบัติเหมาะสม และมีประสบการณ์เพียงพอ 2 ได้รับการฝึกอบรมที่เหมาะสม กับขอบเขตงาน	ตรวจเอกสารและตรวจ สถานที่จริง โดยมุ่งประเมิน ระบบการควบคุมของ ประเทศ มากกว่าตรวจ สถานที่จริงแต่ละแห่ง
สหรัฐอเมริกา (U.S. Food and Drug Administration; FDA)	เจ้าหน้าที่ของรัฐของ สหรัฐอเมริกา (FDA)	ไม่ได้กำหนดโดยตรง แต่หน่วยงาน กำหนดคุณสมบัติของตำแหน่งที่มี หน้าที่ต้องตรวจประเมินไว้ ต้อง จบปริญญาตรีหรือสูงกว่าจาก สถาบัน การศึกษาที่ได้รับการ รับรองและมีเวลาเรียนในสาขา วิทยาศาสตร์หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 30 ชั่วโมง มีการฝึก อบรมเกี่ยวกับกฎหมายและ ข้อบังคับของ FDA นโยบายการ บริหาร กระบวนการผลิต ขั้นตอน การตรวจสอบ เทคนิคการสืบสวน	ตรวจเอกสารและตรวจ สถานที่จริงเฉพาะที่มี ความเสี่ยง

ประเทศ/กลุ่มประเทศ และหน่วยงานหลัก	สถานะผู้ตรวจประเมิน	คุณสมบัติทั่วไป (การศึกษา ประสบการณ์ และการฝึกอบรม)	วิธีการตรวจประเมิน
ออสเตรเลีย (Department of Agriculture, Fisheries and Forestry; DAFF)	เจ้าหน้าที่รัฐของ ออสเตรเลีย (DAFF) และผู้ตรวจประเมิน ภายนอก (อนุญาต เฉพาะอาหารสัตว์ชนิด plant-based stockfeed products)	1 เจ้าหน้าที่รัฐ DAFF ต้องผ่าน การอบรมหลักสูตรพื้นฐานด้าน ความปลอดภัยทางชีวภาพ 2 กรณี TPA ต้องมีประสบการณ์ ตรวจสอบระบบบริหารจัดการ สินค้าชีวภาพหรือความปลอดภัย ด้านอาหาร	ตรวจเอกสารและตรวจ สถานที่จริงเฉพาะที่มี ความเสี่ยง
ญี่ปุ่น (หน่วยงานกำกับ คือ Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries of Japan; MAFF และหน่วยงาน ด้านเทคนิค คือ Food and Agricultural Materials Inspection Center; FAMIC)	เจ้าหน้าที่รัฐของญี่ปุ่น (MAFF และ FAMIC)	ไม่ปรากฏข้อมูล	ตรวจเอกสารและตรวจ สถานที่จริงเฉพาะที่มี ความเสี่ยง
จีน (General Administration of Customs of the People's Republic of China ; GACC)	เจ้าหน้าที่รัฐของจีน (GACC)	ต้องมีความรู้ทางกฎหมาย รวมถึง ความรู้และสมรรถนะในสาขาที่ เกี่ยวข้องและต้องผ่านการ ฝึกอบรมเป็นระยะ	ตรวจเอกสารและสุ่มตรวจ สถานที่จริงเฉพาะที่มี ความเสี่ยง โดยตรวจ ประเมินระบบการควบคุม กำกับดูแลของประเทศ ต้นทางด้วย
เกาหลีใต้ (Animal and Plant Quarantine Agency; APQA)	เจ้าหน้าที่รัฐของเกาหลี ใต้ (APQA)	ไม่ปรากฏข้อมูล	ตรวจเอกสารและตรวจ สถานที่จริง เฉพาะที่มี ความเสี่ยง
อินโดนีเซีย (Directorate General of Livestock and Animal Health Services; DGLAHS)	แต่งตั้งโดยรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงเกษตร อินโดนีเซีย ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่รัฐและ ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง	ไม่ปรากฏข้อมูล	ตรวจเอกสารและตรวจ สถานที่จริง โดยการตรวจ จะประเมินระบบการ ควบคุมกำกับดูแลของ ประเทศต้นทางด้วย

ประเทศ/กลุ่มประเทศ และหน่วยงานหลัก	สถานะผู้ตรวจประเมิน	คุณสมบัติทั่วไป (การศึกษา ประสบการณ์ และการฝึกอบรม)	วิธีการตรวจประเมิน
ฟิลิปปินส์ (Bureau of Animal Industry; BAI)	เจ้าหน้าที่รัฐของ ฟิลิปปินส์ (BAI) 3 คน	ไม่ปรากฏข้อมูล	ตรวจเอกสารและตรวจ สถานที่จริง
มาเลเซีย (Department of Veterinary Services; DVS)	เจ้าหน้าที่รัฐของ มาเลเซีย (DVS)	ไม่ปรากฏข้อมูล	ตรวจเอกสาร (ประเมิน ความเพียงพอของข้อมูล จากแบบคำขอและเอกสาร ประกอบที่ยื่นมา) โดย ข้อมูลทั้งหมดต้องได้รับการ รับรองยืนยันว่าอยู่ภายใต้ การกำกับติดตาม โดย หน่วยงาน ผู้มีอำนาจหน้าที่ ตามกฎหมายของประเทศ ผู้ส่งออก

2.2.2 การวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ (SWOT Analysis)

หลักการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ (SWOT Analysis) เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ กรณีที่กรมปศุสัตว์ยกระดับการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์ขีดความสามารถของกรมปศุสัตว์ค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และความท้าทายหรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สถานภาพที่ต้องการในอนาคต และช่วยให้รู้ถึงจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน มองเห็นโอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก สำหรับใช้เป็นแนวทางในกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินการมาตรการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ สรุปได้ดังแสดงรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล SWOT Analysis

จุดแข็ง (strengths)	จุดอ่อน (weaknesses)
1. กรมปศุสัตว์มีกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ 2. บุคลากรมีความรู้เฉพาะทาง ทั้งด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง หลักการระบบประกันคุณภาพ หลักระบาดวิทยา กระบวนการผลิตอาหารสัตว์ มาตรฐานขององค์กรระหว่างประเทศ 3. การตรวจประเมินอ้างอิงตามมาตรฐานสากล และหลักการของระบบประกันคุณภาพ 4. กรมปศุสัตว์มีระบบการเรียนรู้ออนไลน์ (DLD e-learning) 5. ไทยมีโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสำหรับการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี โดยมีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง	1. จำนวนผู้ตรวจประเมินอาจไม่เพียงพอต่อปริมาณคำขอรับการตรวจประเมินจากทั่วโลกที่เพิ่มขึ้น 2. บุคลากรของกรมปศุสัตว์มีทักษะด้านภาษาและการเจรจาต่อรองไม่เท่ากัน 3. งบประมาณภาครัฐมีจำกัด การเดินทางไปตรวจประเมินที่ต่างประเทศมีค่าใช้จ่ายสูง 4. การสั่งสมประสบการณ์การตรวจประเมินในต่างประเทศอาจไม่เพียงพอ 5. ขาดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ตรวจประเมิน อาทิเช่น การกำหนดคุณสมบัติ การขึ้นทะเบียน การคัดเลือก การพัฒนาความรู้ความสามารถ การประเมินสมรรถนะของผู้ตรวจประเมิน เป็นต้น 6. อาหารสัตว์ที่นำเข้ามีความหลากหลาย มีแหล่งผลิตที่ต้องตรวจประเมินในสถานที่แตกต่างกัน การตรวจประเมินต้องใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของอาหารสัตว์แต่ละชนิด 7. กฎหมายกำหนดให้เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ต้องเดินทางไปตรวจประเมิน ณ แหล่งผลิตต้นทาง ทั้งที่ขอรับรองใหม่และต่ออายุการรับรอง
โอกาส (opportunities)	อุปสรรค (threats)
1. องค์กรระหว่างประเทศให้การสนับสนุนทุนฝึกอบรม แลกเปลี่ยนดูงาน อย่างต่อเนื่อง สามารถพัฒนาศักยภาพให้ผู้ตรวจประเมินได้ 2. มีเครือข่ายความร่วมมือกับประเทศอื่น เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแหล่งผลิตหรือสถานการณ์โรคระบาด 3. มีนโยบายการเป็นรัฐบาลดิจิทัล 4. สมาคมที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าอาหารสัตว์ให้การสนับสนุนและร่วมมือกับภาครัฐเป็นอย่างดี 5. ไทยรับการตรวจประเมินจากหลายประเทศ สามารถนำมาปรับใช้กับการพัฒนาผู้ตรวจประเมินของไทยได้	1. สถานการณ์โรคระบาดสัตว์ในต่างประเทศเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนเงื่อนไขการตรวจประเมินและประเมินความเสี่ยงตลอดเวลา 2. มาตรฐานสากลที่เปลี่ยนแปลงและซับซ้อนขึ้น ทำให้ผู้ตรวจประเมินต้องเร่งเสริมสร้างความรู้ตลอดเวลา 3. ความไม่โปร่งใสของแหล่งผลิตหรือหน่วยงานต้นทาง อาจได้รับข้อมูลหรือเอกสารที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง หรือมีการปกปิดข้อมูลความเสี่ยง ทำให้ยากต่อการประเมินสถานการณ์ที่แท้จริง 5. ความแตกต่างด้านภาษาและวัฒนธรรมการทำงาน การสื่อสารเชิงเทคนิคกับประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการส่งเอกสารหรือการสัมภาษณ์

2.3 สรุปผลการศึกษา

2.3.1 เปรียบเทียบการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ จำนวน 9 ประเทศ (ไทย สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และ มาเลเซีย) และสหภาพยุโรป

1) ทุกประเทศ มีผู้ตรวจประเมินเป็นเจ้าหน้าที่รัฐของหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (competent authority) ในการกำกับ ดูแล ควบคุม การนำเข้าอาหารสัตว์ โดยมี สหภาพยุโรป ออสเตรเลีย และอินโดนีเซีย ที่มีผู้ตรวจประเมินภายนอกหรือผู้เชี่ยวชาญมาตรวจประเมินเข้าร่วมด้วย ซึ่งต้องได้รับการยินยอม การรับรอง หรือได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานรัฐก่อน ถึงจะสามารถทำการตรวจประเมินได้

2) คุณสมบัติทั่วไปของผู้ตรวจประเมิน ในด้านการศึกษา ประสบการณ์ และการฝึกอบรม จากการสืบค้น สหภาพยุโรปและจีนได้กำหนดว่า ต้องมีคุณวุฒิการศึกษาเหมาะสมและมีประสบการณ์เพียงพอ เพื่อให้การตรวจควบคุมดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งได้รับการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับขอบเขตงาน สหรัฐอเมริกา ไม่ได้กำหนดโดยตรง แต่กำหนดคุณสมบัติของตำแหน่งที่มีหน้าที่ตรวจประเมินไว้ว่า ต้องจบปริญญาตรีหรือสูงกว่าจากสถาบันการศึกษาที่ได้รับการรับรองและมีเวลาเรียนในสาขาวิทยาศาสตร์หรือสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 30 ชั่วโมง และผ่านการฝึกอบรมความรู้ที่เกี่ยวข้อง ออสเตรเลียกำหนดให้ผู้ตรวจประเมินภายนอก ต้องมีประสบการณ์ในการตรวจสอบระบบบริหารจัดการสินค้าชีวภาพหรือความปลอดภัยด้านอาหาร ที่เหลืออีก 6 ประเทศ คือ ไทย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ไม่ปรากฏข้อมูล

3) วิธีการตรวจประเมิน ทั้ง 9 ประเทศ และสหภาพยุโรป หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับ ดูแล ควบคุม การนำเข้าอาหารสัตว์ จะตรวจเอกสารโดยให้ประเทศต้นทางจัดทำข้อมูลตามแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ และส่งข้อมูลพร้อมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาให้พิจารณา มี 1 ประเทศ คือ มาเลเซีย จะตรวจเอกสารอย่างเดียวนั่นเอง อีก 8 ประเทศ และสหภาพยุโรป จะต้องมีการตรวจประเมินในสถานที่จริง โดยไทย สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้จะตรวจประเมินสถานที่จริงเฉพาะที่มีความเสี่ยง จีนจะใช้วิธีการสุ่มตรวจสถานที่จริงเฉพาะที่มีความเสี่ยง ฟิลิปปินส์ จะตรวจสถานที่จริงทุกแหล่งผลิต สหภาพยุโรปและอินโดนีเซีย จะตรวจสถานที่จริงและตรวจประเมินระบบการควบคุมของประเทศด้วย

4) จากการเปรียบเทียบ 9 ประเทศ และสหภาพยุโรป พบว่า ไทย มีรูปแบบคล้ายกับสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ และฟิลิปปินส์ คือ ผู้ตรวจประเมินเป็นเจ้าหน้าที่รัฐจากหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับ ดูแล ควบคุม การนำเข้าอาหารสัตว์ของประเทศ อาจเป็นสาเหตุที่ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติผู้ตรวจประเมินไว้ เพราะใช้เฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐเท่านั้น วิธีการตรวจประเมิน การตรวจเอกสารจะให้ประเทศต้นทางจัดทำข้อมูลตามแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ และส่งข้อมูลพร้อม

เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาให้พิจารณา และตรวจประเมินสถานที่จริงเฉพาะที่มีความเสี่ยงเท่านั้น (เฉพาะออสเตรเลียให้ผู้ตรวจประเมินภายนอกตรวจอาหารสัตว์บางชนิด และฟิลิปปินส์ตรวจสถานที่จริงทุกแหล่งผลิต) ส่วนสหภาพยุโรปและอินโดนีเซีย มีรูปแบบคล้ายกัน คือ ผู้ตรวจประเมินเป็นเจ้าหน้าที่รัฐและผู้เชี่ยวชาญที่รัฐยินยอมให้เข้ามาร่วมตรวจประเมิน และตรวจประเมินสถานที่จริง โดยจะตรวจประเมินระบบการควบคุมของประเทศต้นทางด้วย ในขณะที่มาเลเซีย ผู้ตรวจประเมินเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ และตรวจประเมินจากเอกสารเท่านั้น

2.3.2 การวิเคราะห์ SWOT Analysis

ในกรณีที่กรมปศุสัตว์ยกระดับการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ พบว่า กรมปศุสัตว์มีกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ เกี่ยวข้องโดยตรงกับการตรวจประเมินเพื่อนำเข้าอาหารสัตว์ มีโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี มีความพร้อมสำหรับการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและกรมปศุสัตว์ที่สนับสนุนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ มีความสัมพันธ์อันดีกับสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าอาหารสัตว์ ซึ่งสามารถให้การสนับสนุนและร่วมมือกับภาครัฐได้เป็นอย่างดี บุคลากรของกรมปศุสัตว์มีความรู้เฉพาะทาง องค์การระหว่างประเทศให้การสนับสนุนทุนฝึกอบรม แลกเปลี่ยน ทุนงาน อย่างต่อเนื่อง มีระบบการเรียนรู้ออนไลน์ของกรมปศุสัตว์ ซึ่งสามารถพัฒนาศักยภาพให้ผู้ตรวจประเมินได้ รวมถึงมีเครือข่ายความร่วมมือกับประเทศอื่น เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแหล่งผลิตอาหารสัตว์ หรือสถานการณ์โรคระบาดสัตว์ หลักเกณฑ์ที่ใช้ตรวจประเมินได้อ้างอิงตามมาตรฐานสากลและหลักการของระบบประกันคุณภาพ จึงเป็นโอกาสที่กรมปศุสัตว์จะยกระดับการตรวจประเมินให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยควรดำเนินการเพิ่มเติม ดังนี้

- 1) จัดทำหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจประเมิน คุณสมบัติของผู้ตรวจประเมิน ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้น เพื่อให้การตรวจประเมินเป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพ
- 2) เพิ่มทักษะ สมรรถนะ ประสบการณ์ จัดฝึกอบรม รวบรวมความรู้ที่เกี่ยวข้อง กฎหมาย ระเบียบ มาตรฐาน องค์ความรู้ต่างๆ โดยต้องทบทวนและปรับปรุงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และนำความรู้เข้าสู่ระบบการเรียนรู้ออนไลน์ของกรมปศุสัตว์ (DLD e-learning)
- 3) ปรับปรุงกฎหมายให้รองรับรูปแบบการตรวจประเมินออนไลน์
- 4) ให้การสนับสนุน เครื่องมือ อุปกรณ์ สถานที่ เพื่อใช้ตรวจประเมินออนไลน์ เป็นการเพิ่มทุนประสบการณ์การตรวจประเมินได้อย่างรวดเร็ว และลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง
- 5) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับประเทศอื่น เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล
- 6) เพิ่มจำนวนผู้ตรวจประเมินให้เพียงพอต่อความต้องการ

2.3.3 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ 9 ประเทศ และสหภาพยุโรป รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ (SWOT Analysis) พบว่า

1) ไทยควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ และรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย ปรับรูปแบบการตรวจประเมินให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ให้สามารถใช้วิธีการตรวจประเมินออนไลน์ หรือตรวจประเมินได้ทั้งออนไลน์และสถานที่จริงไปพร้อมกันได้ ทั้งนี้ ควรยังคงรูปแบบการตรวจประเมิน ณ แหล่งผลิตต้นทาง ในกรณีที่พิจารณาแล้วมีความเสี่ยงสูงมาก หรือกระบวนการผลิตมีความซับซ้อน หรือกรมปศุสัตว์เห็นควรให้มีการตรวจสถานที่จริง

2) สนับสนุนการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ โดยให้มีการตรวจประเมินออนไลน์ เพิ่มขีดความสามารถในการตรวจประเมิน สะดวก รวดเร็ว ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ในการตรวจประเมิน มีช่องทางในการเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย เรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ผ่านระบบการเรียนรู้ออนไลน์ของกรมปศุสัตว์ (DLD e-learning) ซึ่งทางกรมปศุสัตว์มีความพร้อมด้านเทคโนโลยี มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง โดยต้องจัดสรรงบประมาณให้การสนับสนุน เครื่องมือ อุปกรณ์ ที่มีประสิทธิภาพสูง สถานที่มีความเหมาะสมและรองรับการตรวจประเมินออนไลน์

3) มีผู้ตรวจประเมินภายนอกจากหน่วยตรวจ (เช่น บริษัท MASI SGS URS) หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญ (เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย) หรือเป็นผู้ตรวจประเมินของกรมปศุสัตว์ที่เกี่ยวข้องอายุราชการแล้วแต่มีประสบการณ์ในการตรวจประเมินให้สามารถเข้าร่วมตรวจประเมินได้ด้วย ซึ่งต้องได้รับการยินยอม การรับรอง หรือได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานรัฐ จะเป็นการเพิ่มจำนวนผู้ตรวจประเมิน การตรวจประเมินคล่องตัวและรวดเร็วขึ้น

4) จัดทำหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจประเมิน ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นภารกิจ กำหนดองค์ประกอบของคณะผู้ตรวจประเมิน กำหนดคุณสมบัติผู้ตรวจประเมิน (วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การฝึกอบรม) ขั้นตอนการตรวจประเมิน การสรุปผลการตรวจประเมิน การส่งผลการตรวจประเมินให้คณะกรรมการรับรอง การออกใบรับรอง เป็นต้น เพื่อให้การตรวจประเมินเป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพ

5) เพิ่มทักษะการตรวจประเมิน การเจรจาภาษาอังกฤษ การต่อรอง สมรรถนะประสบการณ์ จัดฝึกอบรม รวบรวมความรู้ที่เกี่ยวข้อง กฎหมาย ระเบียบ มาตรฐาน องค์ความรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะมาตรฐานสากล และหลักการของระบบประกันคุณภาพ จะต้องมีการทบทวนและปรับปรุงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และนำความรู้เข้าสู่ระบบการเรียนรู้ออนไลน์ของกรมปศุสัตว์ (DLD e-learning)

6) จัดตั้งกองทุนร่วมกับสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าอาหารสัตว์ เพื่อเพิ่มความคล่องตัวและสนับสนุนการดำเนินการตรวจประเมิน

7) ผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มผู้ตรวจประเมินด้านอาหารสัตว์ในระดับอาเซียน โดยดำเนินการผ่านคณะทำงานด้านปศุสัตว์แห่งอาเซียน (ASEAN Sectoral Working Group on Livestock : ASWGL) จัดตั้งเครือข่ายผู้ตรวจประเมินอาหารสัตว์ของประเทศสมาชิกอาเซียน แต่ละประเทศแต่งตั้งผู้ประสานงานที่มีคุณสมบัติเหมาะสม จากนั้นจัดทำแนวทางการตรวจประเมินอาหารสัตว์ของอาเซียน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีความสอดคล้องกัน และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อมูลระหว่างประเทศ ต่อมาควรพัฒนาระบบการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานในระดับเดียวกัน โดยให้ผู้ตรวจประเมินหรือหน่วยงานของประเทศสมาชิกหนึ่งเข้าไปประเมินระบบ วิธีการทำงาน และความสามารถของผู้ตรวจประเมินของอีกประเทศหนึ่ง เพื่อประเมินและสร้างความเชื่อมั่นต่อระบบตรวจประเมินของแต่ละประเทศ เมื่อระบบมีความเท่าเทียมกันแล้ว จึงพัฒนาไปสู่การยอมรับผลการตรวจประเมินร่วมกัน

บทที่ 3

ข้อเสนอ

3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

เพื่อให้เกิดกลไกและมาตรการเกี่ยวกับการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์ จำเป็นจะต้องมีการดำเนินการในมิติต่าง ๆ ประกอบกัน จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อเสนอ การยกระดับการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ จำนวน 5 ข้อเสนอ ที่ต้องดำเนินการประกอบกัน รายละเอียดของข้อเสนอ เป้าประสงค์ ผลลัพธ์ ดังนี้

ข้อเสนอที่ 1 พัฒนารูปแบบการตรวจประเมินให้เหมาะสมกับปัจจุบัน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

กรมปศุสัตว์ต้องปรับปรุงกฎหมายและรับฟังความคิดเห็นให้เหมาะสมกับปัจจุบัน โดยให้สามารถใช้วิธีการตรวจประเมินออนไลน์ หรือตรวจประเมินได้ทั้งออนไลน์และสถานที่จริง ทั้งนี้ ควรยังคงรูปแบบการตรวจประเมินสถานที่จริง ในกรณีที่พิจารณาแล้วมีความเสี่ยงสูงมาก หรือ กระบวนการผลิตมีความซับซ้อน หรือกรมปศุสัตว์เห็นควรให้มีการตรวจสถานที่จริง ระยะแรกควรคัดเลือกชนิดอาหารสัตว์ที่มีความเสี่ยงน้อย และประเทศที่มีระบบเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำร่องการดำเนินการ จัดทำหลักเกณฑ์ คู่มือ แนวทาง ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจประเมินออนไลน์ รวมทั้ง จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ต เครื่องมือ อุปกรณ์ และสถานที่ให้รองรับการตรวจประเมินออนไลน์

มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจประเมินโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลให้สามารถตรวจประเมินแหล่งผลิตเพิ่มขึ้น ผู้ตรวจประเมินมีประสบการณ์เพิ่มขึ้น ลดงบประมาณภาครัฐ

ข้อเสนอที่ 2 จัดทำหลักเกณฑ์และพัฒนาผู้ตรวจประเมินให้สามารถตรวจประเมินมีประสิทธิภาพ

1) กรมปศุสัตว์ต้องกำหนดคุณสมบัติทั่วไปของผู้ตรวจประเมิน เช่น วุฒิศึกษา การฝึกอบรม ประสบการณ์ในการตรวจประเมิน โดยแบ่งตามระดับของผู้ตรวจประเมิน คือ หัวหน้าผู้ตรวจประเมิน ผู้ตรวจประเมิน ผู้ตรวจประเมินฝึกหัด กำหนดวิธีการขึ้นทะเบียนผู้ตรวจประเมิน การคัดเลือกผู้ตรวจประเมินเพื่อทำหน้าที่ตรวจประเมินในแต่ละภารกิจ การประเมินสมรรถนะของผู้ตรวจประเมิน และจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน แนวทางการตรวจประเมิน สามารถแยกเป็นกลุ่มผู้ที่

เกี่ยวข้องได้ดังนี้ สำหรับผู้ประกอบการนำเข้า สำหรับเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ที่ทำหน้าที่สนับสนุน การตรวจประเมิน สำหรับผู้ตรวจประเมินของกรมปศุสัตว์ และสำหรับผู้ตรวจประเมินภายนอก

2) วิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการผลิตของอาหารสัตว์แต่ละชนิด สถานที่ที่จะต้องตรวจ ประเมิน ความรู้ที่จำเป็น เพื่อให้ทราบข้อมูลว่าผู้ตรวจประเมินจะต้องมีความรู้ในเรื่องใด กำหนด ความถี่ในการฝึกอบรม เช่น กฎหมายและระเบียบของไทยจะต้องฝึกอบรมทุกครั้งก่อนตรวจประเมิน มาตรฐานสากลขององค์กรระหว่างประเทศและหลักการของระบบประกันคุณภาพ ต้องอบรมทุก 3 ปี หรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนด เป็นต้น จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้อง โดยจัด ฝึกอบรมในสถานที่เอกชน สถานที่ราชการ หรือฝึกอบรมผ่านระบบการเรียนรู้ออนไลน์ (DLD e-learning) ของกรมปศุสัตว์ ทั้งนี้ จะต้องมีการทบทวนและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

3) วิเคราะห์จำนวนคำขอรับรองแหล่งผลิตใหม่ และจำนวนคำขอต่ออายุการรับรองแหล่ง ผลิต ในแต่ละปี จำนวนชั่วโมงในการตรวจประเมินและสถานที่ที่ต้องตรวจประเมินของอาหารสัตว์แต่ละ ชนิด เพื่อวางแผนการคัดเลือกและจัดสรรผู้ตรวจประเมินที่เกี่ยวข้องในในแต่ละด้าน

4) กำหนดกลุ่มเป้าหมาย และคัดเลือกเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ที่มีศักยภาพ ความรู้ ความสามารถ และมีวุฒิการศึกษาตามที่กำหนดในคุณสมบัติทั่วไปของหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับ ผู้ตรวจประเมิน เพื่อมาพัฒนาให้เป็นผู้ตรวจประเมิน วางแผนและกำหนดเส้นทางของเจ้าหน้าที่ กรมปศุสัตว์และผู้ตรวจประเมินแต่ละคน ให้เกิดการพัฒนาศักยภาพได้อย่างต่อเนื่อง เตรียมความพร้อม สำหรับความก้าวหน้า เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และสนับสนุนการบริหารทรัพยากรบุคคล อย่างเป็นระบบ

มีเป้าประสงค์เพื่อให้มีหลักเกณฑ์และคู่มือการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ตรวจประเมิน ผู้ตรวจประเมินมีจำนวนเพียงพอ มีความรู้ ความสามารถ วางแผนอัตรากำลังและพัฒนาผู้ที่จะ ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจประเมิน ส่งผลให้แนวทางการตรวจประเมินไปในทิศทางเดียวกัน มีประสิทธิภาพ ได้รับการยอมรับและน่าเชื่อถือในระดับสากล

ข้อเสนอที่ 3 ให้มีผู้ตรวจประเมินภายนอกทำหน้าที่ตรวจประเมิน โดยกรมปศุสัตว์ยังคง มีอำนาจพิจารณาการรับรองแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ

กรมปศุสัตว์ต้องศึกษารูปแบบระบบการรับรองที่เหมาะสม รวมทั้งหารือกับสำนักงาน มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยรับรองระบบงานที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตร และอาหาร ทำหน้าที่ให้การรับรองความสามารถของหน่วยตรวจประเมิน หน่วยรับรอง ว่าสามารถ ดำเนินงานได้อย่างมีความสามารถ เป็นกลาง และเป็นไปตามมาตรฐานสากล ระดมความคิดเห็นและ ประชาพิจารณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ครบทุกมิติ เพื่อมีมุมมองที่รอบด้าน คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ปรับปรุงกฎหมาย จัดทำหลักเกณฑ์ ให้ผู้ตรวจประเมินภายนอกสามารถทำหน้าที่ตรวจประเมินแทน เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ โดยกรมปศุสัตว์ยังคงมีอำนาจพิจารณาการรับรองแหล่งผลิต วางแผน

การดำเนินงาน กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ระยะเริ่มต้นให้คัดเลือกชนิดอาหารสัตว์เพียง 1 ชนิด ที่จะดำเนินการเพื่อนำร่องและวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น ต้องทบทวนหลักเกณฑ์ คู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงาน และประเมินผลกระทบ โดยตรวจสอบและวิเคราะห์ผลลัพธ์ของการดำเนินงาน เพื่อค้นหาข้อบกพร่องและปรับปรุงให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

มีเป้าประสงค์เพื่อเพิ่มจำนวนผู้ตรวจประเมิน ผู้ประกอบการได้รับการรับรองหรือต่ออายุแหล่งผลิตเร็วขึ้น ลดภาระงานของผู้ตรวจประเมินกรมปศุสัตว์

ข้อเสนอที่ 4 จัดตั้งกองทุนร่วมผ่านสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าอาหารสัตว์

กรมปศุสัตว์ต้องศึกษารูปแบบการบริหารกองทุนที่เหมาะสม รวมทั้งข้อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกรมปศุสัตว์ สมาคมที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าอาหารสัตว์ โดยสมาคมฯ เป็นผู้จัดตั้งกองทุน มีหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายที่ชัดเจน ประเมินประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของกองทุนเป็นประจำ พร้อมปรับปรุงหลักเกณฑ์การบริหารให้เหมาะสมกับสถานการณ์

มีเป้าประสงค์เพื่อลดข้อจำกัดด้านงบประมาณของภาครัฐ เพิ่มความคล่องตัวในการดำเนินงาน ส่งผลให้งบประมาณการตรวจประเมินเพียงพอและต่อเนื่อง จำนวนการตรวจประเมินแหล่งผลิตเพิ่มขึ้น ระยะเวลาพิจารณารับรองแหล่งผลิตลดลง

ข้อเสนอที่ 5 ผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มผู้ตรวจประเมินในระดับอาเซียน

ดำเนินการผ่านโดยดำเนินการผ่านคณะทำงานด้านปศุสัตว์แห่งอาเซียน (ASEAN Sectoral Working Group on Livestock : ASWGL) จัดตั้งเครือข่ายผู้ตรวจประเมินอาหารสัตว์ของประเทศสมาชิกอาเซียน จัดทำแนวทางการตรวจประเมินอาหารสัตว์ของอาเซียน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีความสอดคล้องกัน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อมูลระหว่างประเทศ พัฒนาระบบการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานในระดับเดียวกัน เพื่อประเมินและสร้างความเชื่อมั่นต่อระบบตรวจประเมินของแต่ละประเทศ เมื่อระบบมีความเท่าเทียมแล้ว จึงพัฒนาไปสู่การยอมรับผลการตรวจประเมินร่วมกัน

มีเป้าประสงค์เพื่อลดความซ้ำซ้อนการตรวจประเมิน ลดต้นทุนการตรวจประเมิน เพิ่มประสิทธิภาพการแลกเปลี่ยนข้อมูล มีความร่วมมือกับประเทศในอาเซียน และได้รับข้อมูลความเสี่ยงอย่างรวดเร็ว

3.2 ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

ในการขับเคลื่อนข้อเสนอ กำหนดแผนดำเนินการกิจกรรมระยะ 3 ปี 4 เดือน (พ.ศ. 2569-2572) โดยแบ่งแนวทางการดำเนินกิจกรรมการขับเคลื่อนข้อเสนอออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเริ่มต้น (ระยะ 4 เดือน) ดำเนินการภายในปี พ.ศ. 2569 ระยะกลาง (ระยะ 1 ปี) ภายในปี พ.ศ. 2570

และระยะยาว (ระยะ 3 ปี) ภายในปี พ.ศ. 2572 รวมทั้ง แนวทางการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อขับเคลื่อนการยกระดับการตรวจประเมินแหล่งผลิตอาหารสัตว์จากต่างประเทศ มีรายละเอียดดังแสดงตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แนวทางการดำเนินกิจกรรมการขับเคลื่อนข้อเสนอ

กิจกรรมการขับเคลื่อนข้อเสนอ	ปี พ.ศ.			
	2569	2570	2571	2572
1. กิจกรรมระยะเริ่มต้น (ระยะ 4 เดือน)				
1.1 วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม และกำหนดความถี่ การฝึกอบรม				
1.2 กำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวข้องผู้ตรวจประเมิน อาทิเช่น คุณสมบัติทั่วไป วิธีการ ขึ้นทะเบียน การคัดเลือก การประเมินสมรรถนะ เป็นต้น				
1.3 ศึกษารูปแบบระบบการรับรองที่เหมาะสม รวมทั้งหารือกับสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ระดมความคิดเห็น และประชาสัมพันธ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง				
1.4 ศึกษารูปแบบการบริหารกองทุนที่เหมาะสม รวมทั้งข้อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง				
2. กิจกรรมระยะกลาง (ระยะ 1 ปี)				
2.1 ปรับปรุงกฎหมายให้สามารถตรวจประเมินออนไลน์ มีผู้ตรวจประเมินภายนอก ทำหน้าที่ตรวจประเมินแทน				
2.2 จัดทำหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง คู่มือการปฏิบัติงาน แนวทางการตรวจประเมิน สำหรับผู้ประกอบการนำเข้า สำหรับเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ที่ทำหน้าที่สนับสนุนการตรวจประเมิน สำหรับผู้ตรวจประเมินของกรมปศุสัตว์ สำหรับผู้ตรวจประเมินภายนอก				
2.3 จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม				
2.4 จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างกรมปศุสัตว์และสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าอาหารสัตว์				
3. กิจกรรมระยะยาว (ระยะ 3 ปี)				
3.1 ผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มผู้ตรวจประเมินในระดับอาเซียน				
3.2 จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ต จัดหาและสนับสนุน เครื่องมือ อุปกรณ์ และสถานที่ มีประสิทธิภาพต่อการใช้งาน รวมถึงรองรับการตรวจประเมินออนไลน์				

กิจกรรมการขับเคลื่อนข้อเสนอ	ปี พ.ศ.			
	2569	2570	2571	2572
4. กิจกรรมต่อเนื่อง				
4.1 วิเคราะห์จำนวนคำขอรับรองและต่ออายุแหล่งผลิต จำนวนชั่วโมง และสถานที่ตรวจประเมิน เพื่อวางแผนและกำหนดเส้นทางของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์และผู้ตรวจประเมินแต่ละคน				
4.2 จัดทำแผนการตรวจประเมิน เพื่อเป็นการประมาณล่วงหน้าและวางแผนดำเนินการต่อไป				
4.3 กำหนดกลุ่มเป้าหมายและคัดเลือกเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์เพื่อมาพัฒนาให้เป็นผู้ตรวจประเมิน				
4.4 ทบทวน ตรวจสอบ และวิเคราะห์ผลลัพธ์ของการดำเนินงาน รวมถึงหลักสูตรการฝึกอบรม				
3.5 ประเมินประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของกองทุนเป็นประจำ พร้อมปรับปรุงหลักเกณฑ์การบริหารให้เหมาะสมกับสถานการณ์				

3.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ประเทศไทยมีระบบการตรวจประเมินแหล่งผลิตสอดคล้องกับมาตรฐานสากล
- 2) การกำกับดูแลการนำเข้าอาหารสัตว์มีประสิทธิภาพ ลดความเสี่ยงจากการนำเข้าอาหารสัตว์ที่ไม่ได้มาตรฐาน และเพิ่มความปลอดภัยตลอดห่วงโซ่
- 3) ลดการใช้อำนาจผ่อนผันการนำเข้า และเพิ่มความโปร่งใสของระบบ
- 4) เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศ และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประเทศคู่ค้า
- 5) เพิ่มความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการกำกับดูแลอาหารสัตว์ เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล การยอมรับผลการตรวจประเมิน และการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานกำกับดูแลของประเทศคู่ค้า
- 6) ยกระดับศักยภาพบุคลากร และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้ตรวจประเมินมีความรู้ความเชี่ยวชาญ และทักษะที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล สามารถดำเนินการตรวจประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมืออาชีพ

3.4 ปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามข้อเสนอ และแนวทางบริหารจัดการ

3.4.1 ปัจจัยด้านบุคลากร

ผู้ตรวจประเมินขาดความรู้หรือประสบการณ์ ความสามารถของแต่ละบุคคลไม่เท่ากัน อาจทำให้ผลการประเมินไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

แนวทางการแก้ไข

- 1) ประเมินสมรรถนะและทักษะอย่างเป็นประจำและต่อเนื่อง
- 2) สร้างความรู้ความเข้าใจ โดยการจัดฝึกอบรมบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ที่เพียงพอ และมีแผนพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

3.4.2 ปัจจัยด้านกฎหมาย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าอาหารสัตว์มีหลายฉบับ บางฉบับเป็นประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต้องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้ลงนามการผ่านกฎหมายมีหลายขั้นตอน ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการนาน

แนวทางการแก้ไข

- 1) จัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง สร้างการรับรู้ ความเข้าใจ ในการนำเข้าอาหารสัตว์ทั้งระบบ
- 2) กฎหมายปัจจุบันให้เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ต้องเดินทางไปตรวจประเมิน ณ แหล่งผลิต ในประกาศหลายฉบับ จึงควรปรับปรุงให้รูปแบบการตรวจประเมินอยู่ภายในประกาศเพียงฉบับเดียว

3.4.3 ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

ระบบการตรวจประเมินออนไลน์ อินเทอร์เน็ตไม่เสถียร อุปกรณ์ไม่พร้อมใช้งาน การประมวลผลต้องมีประสิทธิภาพสูง และมีความเสี่ยงการโดนโจมตีทางไซเบอร์

แนวทางการแก้ไข

- 1) จัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนา ปรับปรุง ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ให้เสถียรและรองรับการใช้งาน และมีการรักษาความปลอดภัยของระบบ
- 2) ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์พ.ศ. 2562 โดยเคร่งครัด

บรรณานุกรม

เอกสาร

- กรมปศุสัตว์. แผนพัฒนาบุคลากร กรมปศุสัตว์ 2567-2570. กองการเจ้าหน้าที่, 2566.
- กรมปศุสัตว์. ขอความเห็นชอบแนวทางการตรวจรับรองแหล่งผลิตต้นทาง. กองควบคุมอาหารและยา สัตว์, 2565.
- กรมปศุสัตว์. สถิตินำเข้าอาหารสัตว์. กองควบคุมอาหารและยา สัตว์, 2569.
- กรมปศุสัตว์. สถิตินำเข้าสัตว์และซากสัตว์. กองสารวัตรและกักกัน, 2569.
- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคล กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566-2570. สถาบันเกษตรวิชาการ, 2565.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- กองควบคุมอาหารและยา สัตว์ กรมปศุสัตว์. การตรวจรับรองแหล่งผลิตอาหารสัตว์ต่างประเทศ. [ออนไลน์]. 25685. แหล่งที่มา: https://afvc.dld.go.th/index.php/th/inter-afvc/inter-68-11-03-04?utm_source=chatgpt.com [26 กรกฎาคม 2569].
- กองแผนงาน กรมปศุสัตว์. ยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566-2570. [ออนไลน์]. 2565. แหล่งที่มา: https://planning.dld.go.th/th/images/stories/section-5/2566/DLD_Strategy%202023_2027_1.pdf [10 กรกฎาคม 2569].
- ชนิษฐา ธิติติลกรัตน์. พัฒนาแผนยุทธศาสตร์การเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคและภัยสุขภาพสัตว์ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม. [ออนไลน์]. 2567. แหล่งที่มา: https://www.ocsc.go.th/wp-content/uploads/2024/06/IS9929_ชนิษฐา-ธิติติลกรัตน์.pdf [9 กรกฎาคม 2569].
- ราชกิจจานุเบกษา. กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2557. [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/2030425.pdf> [9 กรกฎาคม 2569].
- ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดเงื่อนไขและระยะเวลาการผ่อนผันการนำเข้าอาหารสัตว์จากแหล่งผลิตต้นทาง กรณีเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ไม่สามารถเดินทางไปตรวจรับรองแหล่งผลิตได้ พ.ศ. 2567. แหล่งที่มา: <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/20281.pdf> [26 กรกฎาคม 2569].

- ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการนำเข้าอาหารสัตว์
ซึ่งมาจากโคหรือมีส่วนผสมที่มาจากโค หรือผลิตภัณฑ์ที่มาจากโคที่มีความเสี่ยงต่อโรควัวบ้า
พ.ศ. 2561. [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: [https://ratchakitcha.soc.go.th/
documents/2146146.pdf](https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/2146146.pdf) [26 กรกฎาคม 2569].
- ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการนำเข้าอาหารสัตว์
ที่มาจากสัตว์ปีก หรือมีส่วนผสมของสัตว์ปีก หรือผลิตภัณฑ์ที่มาจากสัตว์ปีกที่มีความเสี่ยง
ต่อโรคไข้หวัดนก พ.ศ. 2560. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา:
<https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/2115049.pdf> [26 กรกฎาคม 2569].
- ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะที่ต้องตรวจรับรอง
แหล่งผลิต พ.ศ. 2560. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: [https://ratchakitcha.soc.go.th/
documents/2115048.pdf](https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/2115048.pdf) [26 กรกฎาคม 2569].
- ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะที่ต้องตรวจรับรอง
แหล่งผลิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562. [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา:
<https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/17081939.pdf> [26 กรกฎาคม 2569].
- ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะที่ต้องตรวจรับรอง
แหล่งผลิต (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2563. [ออนไลน์]. 2563. แหล่งที่มา:
<https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/17135995.pdf> [26 กรกฎาคม 2569].
- ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดลักษณะและเงื่อนไขของ
อาหารสัตว์ที่ห้ามนำเข้าซึ่งมีความเสี่ยงต่อโรคไข้หวัดนก พ.ศ. 2560. [ออนไลน์]. 2560.
แหล่งที่มา: <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/2108746.pdf>
[26 กรกฎาคม 2569].
- ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดลักษณะและเงื่อนไขของ
อาหารสัตว์ที่ห้ามนำเข้าซึ่งมีความเสี่ยงต่อโรควัวบ้า พ.ศ. 2560. [ออนไลน์]. 2560.
แหล่งที่มา: <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/2108747.pdf>
[26 กรกฎาคม 2569].
- ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดลักษณะ และเงื่อนไขของ
อาหารสัตว์ที่ห้ามนำเข้าซึ่งมีความเสี่ยงต่อโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร พ.ศ. 2563.
[ออนไลน์]. 2564. แหล่งที่มา: [https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/
17160904.pdf](https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/17160904.pdf) [26 กรกฎาคม 2569].
- ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ
เงื่อนไขในการนำเข้าเพื่อขายอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะ พ.ศ. 2560. [ออนไลน์]. 2560.

แหล่งที่มา: <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/2105516.pdf>

[11 กรกฎาคม 2569].

ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขในการนำเข้าเพื่อขายอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563. [ออนไลน์].

2563. แหล่งที่มา: <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/17127338.pdf>

[26 กรกฎาคม 2569].

ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขในการนำเข้าเพื่อขายอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2563. [ออนไลน์].

2563. แหล่งที่มา: <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/17131618.pdf>

[11 กรกฎาคม 2569].

ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม). [ออนไลน์]. 2566. แหล่งที่มา:

<https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/140D051S00000000000400.pdf>

[10 กรกฎาคม 2569].

ราชกิจจานุเบกษา. พระบรมราชโองการ ประกาศ เรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). [ออนไลน์]. 2565. แหล่งที่มา:

<https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/17228179.pdf> [10 กรกฎาคม 2569].

ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558. [ออนไลน์]. 2558.

แหล่งที่มา: <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/2035198.pdf>

[11 กรกฎาคม 2569].

ราชกิจจานุเบกษา. พระราชโองการ ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580). [ออนไลน์].

2561. แหล่งที่มา: <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/17061918.pdf>

[10 กรกฎาคม 2569].

ราชกิจจานุเบกษา. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. [ออนไลน์]. 2560.

แหล่งที่มา: <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/2103519.pdf>

[10 กรกฎาคม 2569].

ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. สถิติการค้าสินค้าเกษตรไทยกับ

ต่างประเทศ ปี 2568. [ออนไลน์]. 2569. แหล่งที่มา [https://oae.go.th/uploads/](https://oae.go.th/uploads/files/2026/05/29/00e50f8aa5e87e94.pdf)

[files/2026/05/29/00e50f8aa5e87e94.pdf](https://oae.go.th/uploads/files/2026/05/29/00e50f8aa5e87e94.pdf) [9 กรกฎาคม 2569].

สำนักกฎหมาย กรมปศุสัตว์. พระราชบัญญัติ กฎหมายด้านปศุสัตว์. [ออนไลน์]. 2569. แหล่งที่มา:

<https://legal.dld.go.th/index.php/th/laws/menu-law-legal> [9 กรกฎาคม 2569].

- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. แนวทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ พ.ศ. 2566-2570. [ออนไลน์]. 2567. แหล่งที่มา: https://www.ocsc.go.th/?post_type=laws&p=83025 [10 กรกฎาคม 2569].
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์. สนค. ชี้อาหารสัตว์เลี้ยงไทยโตต่อเนื่อง รับเทรดสุขภาพดี-พรีเมียมเข้าถึงได้. [ออนไลน์]. 2569. แหล่งที่มา: <https://www.tpso.go.th/news/2608-0000000001> [5 สิงหาคม 2569].
- Department of Agriculture, Fisheries and Forestry. Audits for goods intended for animal related purposes. [Online]. 2025. Available from: <https://www.agriculture.gov.au/biosecurity-trade/import/goods/animal-feed/audits> [2026, July 26].
- Department of Agriculture, Fisheries and Forestry. Become a biosecurity officer. [Online]. 2024. Available from: <https://www.agriculture.gov.au/about/jobs/apply/become-a-biosecurity-officer> [2026, July 26].
- Department of Agriculture of the Philippines. Department Circular No. 14 Series of 2025. [Online]. 2025. Available from: https://www.da.gov.ph/wp-content/uploads/2026/01/dc14_s2025.pdf.
- Department of Veterinary Services Malaysia. Application form for importation of pet food/ animal feed into Malaysia. [Online]. 2022. Available from: https://www.dvs.gov.my/dvs/resources/user_1/2022/BKPBV/IMPORT%20EKSPORT/APPLICATION_FORM_FOR_IMPORTATION_OF_PET_FOOD-ANIMAL_FEED_INTO_MALAYSIA_2022.pdf [2026, July 26].
- European Commission. Health and Food Audits and Analysis. [Online]. n.d. Available from: https://food.ec.europa.eu/horizontal-topics/official-controls-and-enforcement/health-and-food-audits-and-analysis_en [2026, July 26].
- European Commission. Non-EU countries authorised establishments. [Online]. n.d. Available from: https://food.ec.europa.eu/food-safety/biological-safety/food-hygiene/non-eu-countries-authorised-establishments_en [2026, July 26].
- European Parliament and Council of the European Union. Regulation (EU) 2017/625 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2017 on official controls and other official activities performed to ensure the application of food and feed law, rules on animal health and welfare, plant health and

plant protection products. Official Journal of the European Union [Online]. 2017. Available from: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2017/625/oj/eng> [2026, July 26].

Food and Agricultural Materials Inspection Center. Act on safety assurance and quality improvement of feeds. [Online]. 2023. Available from: https://www.famic.go.jp/ffis/feed/hourei/sub1_houritu.html [2026, July 26].

Food and Agricultural Materials Inspection Center. Regulatory frameworks to ensure feed safety in Japan. [Online]. 2019. Available from: https://www.famic.go.jp/ffis/feed/r_safety/r_feeds_safety11.html.

General Administration of Customs of China. Administrative measures for inspection, quarantine, supervision and administration of import and export feed and feed additives. [Online]. 2023. Available from: https://www.hengqin.gov.cn/lab/flfg/bmgz/content/post_3643133.html [2026, July 26].

Ministry of Agriculture, Food and Rural Affairs. Import sanitary conditions for pet food (MAFRA Notice No. 2025-124). [Online]. 2025. Available from: <https://www.law.go.kr/admRulLsInfoP.do?admRulId=91689&efYd=0>.

Ministry of Agriculture of the Republic of Indonesia. Regulation of the Minister of Agriculture of the Republic of Indonesia Number 13 of 2019 concerning the import and export of animal-origin feed ingredients to and from the territory of the Republic of Indonesia. [Online]. 2019. Available from: <https://www.klaussa.com/peraturan/permen-no-13-tahun-2019-peraturan-menteri-pertanian-nomor-13-tahun-2019-tentang-pemasukan-dan> [2026, July 26].

U.S. Food and Drug Administration. CTP position description: Consumer safety officer. [Online]. n.d. Available from: <https://www.fda.gov/media/105713/download> [2026, July 26].

U.S. Food and Drug Administration. Consumer safety officer positions at FDA. [Online]. 2018. Available from: <https://www.fda.gov/about-fda/career-descriptions/consumer-safety-officer-positions-fda> [2026, July 26].

U.S. Food and Drug Administration. FDA and state counterparts (food). [Online]. 2024.

Available from: <https://www.fda.gov/food/domestic-mutual-reliance-food/fda-and-state-counterparts-food> [2026, July 26].

U.S. Food and Drug Administration. Foreign food facility inspection program questions

& answers. [Online]. n.d. Available from: <https://www.fda.gov/food/inspections-protect-food-supply/foreign-food-facility-inspection-program-questions-answers> [2026, July 26].

U.S. Food and Drug Administration. Inspection basics. [Online]. 2024. Available from:

<https://www.fda.gov/inspections-compliance-enforcement-and-criminal-investigations/inspection-basics> [2026, July 26].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าอาหารสัตว์

พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558 มีกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าอาหารสัตว์ จำนวน 12 ฉบับ ดังนี้

1. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ในการนำเข้าเพื่อขายอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะ พ.ศ. 2560
2. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการนำเข้าเพื่อขายอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563
3. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการนำเข้าเพื่อขายอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2563
4. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดลักษณะและเงื่อนไขของอาหารสัตว์ที่ห้ามนำเข้าซึ่งมีความเสี่ยงต่อโรคไข้หวัดนก พ.ศ. 2560
5. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดลักษณะและเงื่อนไขของอาหารสัตว์ที่ห้ามนำเข้าซึ่งมีความเสี่ยงต่อโรควัวบ้า พ.ศ. 2560
6. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดลักษณะและเงื่อนไขของอาหารสัตว์ที่ห้ามนำเข้าซึ่งมีความเสี่ยงต่อโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร พ.ศ. 2563
7. ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะที่ต้องตรวจรับรองแหล่งผลิต พ.ศ. 2560
8. ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะที่ต้องตรวจรับรองแหล่งผลิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562
9. ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะที่ต้องตรวจรับรองแหล่งผลิต (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2563
10. ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการนำเข้าอาหารสัตว์ที่มาจากสัตว์ปีก หรือมีส่วนผสมของสัตว์ปีกหรือผลิตภัณฑ์ที่มาจากสัตว์ปีกที่มีความเสี่ยงต่อโรคไข้หวัดนก พ.ศ. 2560
11. ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการนำเข้าอาหารสัตว์ซึ่งมาจากโคหรือมีส่วนผสมที่มาจากโคหรือผลิตภัณฑ์ที่มาจากโคที่มีความเสี่ยงต่อโรควัวบ้า พ.ศ. 2561
12. ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดเงื่อนไขและระยะเวลาการผ่อนผันนำเข้าอาหารสัตว์จากแหล่งผลิตต้นทาง กรณีเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ไม่สามารถเดินทางไปตรวจรับรองแหล่งผลิตได้ พ.ศ. 2567

ภาคผนวก ข.

รายละเอียดชนิดอาหารสัตว์ที่ต้องได้รับการตรวจประเมินแหล่งผลิตตาม
กฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์

1. โปรตีนแปรรูปที่ได้จากโค
  - 1.1 เนื้อป่น (meat meal)
  - 1.2 เนื้อป่นสกัดไขมัน (degreasing meat meal)
  - 1.3 เนื้อและกระดูกป่น (meat and bone meal)
  - 1.4 กระดูกป่น (bone meal)
  - 1.5 กากไขมัน (greaves)
  - 1.6 ไขมันสกัด (tallow)
  - 1.7 อนุพันธ์ของไขมันสกัด (tallow derivatives)
  - 1.8 เจลาตินและคอลลาเจนที่ได้จากกระดูก (gelatin and collagen from bone)
  - 1.9 ไดแคลเซียมฟอสเฟต (dicalcium phosphate)
  - 1.10 เลือดป่นหรือผลิตภัณฑ์จากเลือดป่น (blood meal or blood by-products meal)
  - 1.11 พลาสมาผง (plasma powder)
  - 1.12 ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของโค ตามข้อ 1.1-1.4 ยกเว้นผลิตภัณฑ์ที่นำเข้าจากกลุ่มประเทศที่มีความเสี่ยงต่อโรควัวบ้าต่ำมาก (negligible risk) และไม่มีประวัติการเกิดโรควัวบ้ามาก่อน
2. โปรตีนแปรรูปที่ได้จากสุกร
  - 2.1 เนื้อป่น (Meat Meal)
  - 2.2 เนื้อป่นสกัดไขมัน (degreasing meat meal)
  - 2.3 เนื้อและกระดูกป่น (meat and bone meal)
  - 2.4 กระดูกป่น (bone meal)
  - 2.5 ไดแคลเซียมฟอสเฟต (dicalcium phosphate)
  - 2.6 ไขมันจากสุกร (porcine fats/oils)
  - 2.7 เลือดป่นหรือผลิตภัณฑ์จากเลือดป่น (blood meal or blood by-products meal)
  - 2.8 พลาสมาผง (plasma powder)
  - 2.9 ขนสุกรป่น (bristles meal)

2.10 สารปรุงแต่งกลิ่นรสที่ได้มาจากสุกร (palatability enhancer/flavoring agent innards)

2.11 อาหารสัตว์หรือผลิตภัณฑ์อื่นที่ไม่ใช่ข้อ 2.1-2.10 ที่ได้จากสุกรหรือมีส่วนผสมที่ได้จากสุกร ตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

3. โปรตีนแปรรูปที่ได้จากสัตว์ปีก

3.1 เนื้อสัตว์ปีกป่น (poultry meal)

3.2 ผลพลอยได้จากสัตว์ปีกป่น (poultry by-products meal)

3.3 ขนสัตว์ปีกป่น (feather meal)

3.4 พลาสมาผง (plasma powder)

3.5 ไข่ผง (egg powder)

3.6 ไขมันจากสัตว์ปีก (poultry fat/oils)

3.7 สารปรุงแต่งกลิ่นรสที่ได้มาจากสัตว์ปีก (palatability enhancer/flavoring agent innards)

3.8 เลือดป่นหรือผลิตภัณฑ์จากเลือดป่น (blood meal or blood by-products meal)

4. อาหารเสริมสำหรับสัตว์ ชนิดอาหารเสริมแร่ธาตุ ที่มาจากกระดูกสัตว์

5. อาหารสัตว์เลี้ยงสำหรับสุนัขและแมว ชนิดอาหารขบเคี้ยว/อาหารว่าง สำหรับสัตว์เลี้ยง

5.1 ผลิตภัณฑ์ที่เป็นชิ้นส่วนของเขา หู หน้ กระดูก กีบ ที่ได้จากโค กระบือ แพะ แกะ สุกร กวาง และสัตว์ปีกที่ไม่ผ่านการฆ่าเชื้อโดยการใช้หม้อฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ สำหรับผลิตภัณฑ์ในภาชนะปิดผนึก (retort operation)

5.2 ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของหนังโค กระบือ สุกร (munchy or crunchy)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

สัตวแพทย์หญิงบุณิกา จุลละโพธิ

ประวัติการศึกษา

- สัตวแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2548)
- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (พ.ศ. 2560)
- บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการทั่วไป)
มหาวิทยาลัยรามคำแหง (พ.ศ. 2553)
- ศิลปศาสตรบัณฑิต (กฎหมายปกครองและการบริหารงานภาครัฐ)
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (พ.ศ. 2565)
- กฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ตามมาตรฐานที่
ก.ศป. รับรอง รุ่นที่ 9 (พ.ศ.2561)

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2549	เริ่มรับราชการ 16 มีนาคม 2549 ตำแหน่ง นายสัตวแพทย์ 4 สำนัก พัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์
พ.ศ. 2557	นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ สำนักพัฒนาระบบและรับรอง มาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์
พ.ศ. 2566	ผู้อำนวยการกองควบคุมอาหารและยาสัตว์ กรมปศุสัตว์
พ.ศ. 2567	ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์
พ.ศ. 2568	เลขานุการกรม กรมปศุสัตว์
พ.ศ. 2568	ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ กรมปศุสัตว์

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ กรมปศุสัตว์

เกียรติประวัติ รางวัล ที่ได้รับ

1. ข้าราชการพลเรือนดีเด่น ประจำปีพุทธศักราช 2568
2. ได้รับโล่รางวัลพร้อมเกียรติบัตร Prime Minister Award: Thailand Cybersecurity Excellence Award 2024 รางวัล Best Performance Award หน่วยงานที่มีผลการประเมินผ่าน

เกณฑ์ระดับดีเลิศ ประเภทหน่วยงานภาครัฐ (ระดับกรม/กระทรวง) จากสำนักงานคณะกรรมการการ
รักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2568

3. ประกาศนียบัตรเกียรติคุณ พ.ศ. 2558 เป็นผู้ที่มีความผลงานวิจัยนำไปใช้ประโยชน์ต่อการ
พัฒนาปศุสัตว์ของประเทศ และเป็นผู้ได้รับรางวัลผลงานวิจัย ระดับดี จากกรมปศุสัตว์

4. เกียรติบัตรจากกรมปศุสัตว์ เป็นผู้รับผิดชอบกระบวนการงานออกไปรับรองมาตรฐานฟาร์ม
ปศุสัตว์ ซึ่งได้รับรางวัลคุณภาพการให้บริการ จากสำนักงาน ก.พ.ร. ประจำปี พ.ศ.2553 รางวัลชมเชย
ประเภทภาพรวมกระบวนการงาน